

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aeli Donati qvod fertvr commentvm Terenti

Donatus, Aelius

Lipsiae, 1902

Andria II

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1572)

- 300 **65** 1 VERBUM VNVM CAVE D. N. deest 'dicas': figura ἔλλειψις. 2 VERBUM VNVM CAVE D. N. non quo hodie futuras nescierit Glycerium, sed quod illas hodie indixerat pater filio, cum supra et Pamphilo et Glycerio disturbatae uiderentur, 'quia sunt constitutae in hunc diem' 5 (cf. v. 34). 3 CAVE adnotant quidam 'caue' hic corripendum esse. 4 NE AD MORBVM HOC ETIAM iterum ἔλλειψις, deest enim 'accedat'.

II.

1.

- 301 **1** 1 QUID AIS BYRRIA D. I. P. H. N. in hoc colloquio altera pars ostenditur fabulae, siquidem Andria ex duorum 10 adulescentium periculis gaudiisque componitur, cum fere solam Hecyram Terentius et unius comoediam adulescentis effecerit. 2 QUID AIS B. D. N. I. H. P. N. has personas Terentius addidit fabulae, — nam non sunt apud Menandrum, — ne παθητικόν fieret Philumenam spretam relinquere 15 sine sponso, Pamphilo aliam ducente. 3 QUID AIS B.

φ ad 977

at Luc. 225.

p. 20 ex b.

Saueburg. Ph. W.

34, 36

Engel. Schöll

416. 18/12, 11

1 VERBUM — ἔλλειψις om. V | d. n.] de n. T, ne de nu. C || 2 ἔλλειψις] est; Misis. A, *** T, om. C | unum uerbum C | caue ex cauit corr. A, c. C | d. n.] de n. T, de nu. V, ** A | non] ** A | quo^d (sser. m. 2) V, que A || 3 futuras ex -rum corr. V² | illos T, illas post hodie V | induxerat V, indixerit A, -ere C || 4 distributae ACV, (-tio) T; corr. Steph. || 5 uidentur A, uidereretur C || 6 adnotant ex aduoc. corr. V², annotant A | quidem (corr. m. 2) V | corripientis V || 8 ἔλλειψις Steph.: misis A, *** TCV || 9 agis A | d.] d. n. TC | h. p. n. V, P. N. A | in om. V || 11 gaudiisque ex -dium corr. A | confere A || 12 hechiram A, hechyram V, echiriam T, echiram (in ecyram corr. m. 2) C | et Rabbow: ex codd. | unius VI | comedia TC || 13 agis A | b.] birra TCV | I.] h. p. C | personas] partes T || 13 .terent. addidit A || 14 apud A || 15 ne παθητικόν Rabbow: ΝΕΟΠΙΘΕΛΤΟΝ. A, ne ἐπιθετον M⁴, **** TCV; ne τραγικότερον Steph. | relinquere <sanc ti> A, relinquere <sane> TC, relinquens <aut> V || 16 sponsa TC, sponso (ex -sa corr.) A | ducentem TC | agis A | b.] Bir. C, hoc V

ex uerbis Charini apparet Byrriam nuntiasse futuras nuptias Pamphilo; nec adducitur tamen, ut statim credat et accommodet animum. saepius ergo repetit interrogando.

4 *Et bene 'illa':* amatorie, uelut de certa loqueretur persona. sic Vergilius (*Aen. IV 421—22*) 'solam nam p. i. t. c., a. e. t. c. s.' ergo non 'Aeneas' sed 'ille', et item non hic 'Philumena' sed 'illa' dixit. 5 QUID AIS B. miratur magis quam interrogat, uel potius indignatur.

6 SIC EST hoc cum indignatione stomachi dixit.

302 2 1 QVI SCIS non uult enim uerum esse, qui quaerit unde hoc scis? 2 APVT FORVM M. E. D. A. de loco 'apud forum', de tempore 'modo', de persona 'e Dauo'.

3 VAE MISERO MIHI tandem aliquando productus est, ut crederet. 4 VAE interiectio est in his rebus, quas exsecramur. 5 APVD FORVM M. E. D. A. plurima dicit ad 15 confirmandum Byrria, quod interrogatus est: a loco, a tempore et a persona.

303 3 1 VSQVE ANTE HAC id est: antequam tua uerba audirem. 2 *Et* duas praepositiones posuit, ut uideretur, sed unum est totum 'antehac'. uel 'usque' aduerbium 20 nunc, non iam praepositio. 3 ATTENTVS FUIT ut

1 ubis A | aparet A | nuntiasse futuras om. TC | nuptias <factas> TC || 2 aducit² A, adducem T | et] qz C || 3 reperit C || 4 illa <uelut> ATC, <uelut> illa V | uelut decreta A, uelut de certa V || 6 p. i.] perfidus V | a. om. V | t. c. s.] C-S. A, t. c. TC, s. t. t. s. V | ineas A || 7 ille AT, illa C | agis A | B.] birria TV || 9 cum hoc A, "cum "hoc V | dr C || 10 Quid A | sis (sscr. m. 2) C | querit A, quatenus TCV || 11 hoc unde scis (sis C) TC, unde scis hoc V | Apud TCV | m.] modo V | deloquo A || 12 de 2.] a A | e sscr. V², om. ATC | dauo ex -ui corr. V² || 13 ue ATC, ueh V | pdictus A, productus TC || 14 ue ATC, ueh V | est om. TC | exacramur T || 15 m.] modo V | d. om. A | dixit CV, dixi T || 16 confcandum T | birria A | quod Rabbow: quando codd. || 17 et om. TCV || 18 vsqve om. TC | ante hoc C, antehac V || 19 proposuit T, praep- C | uidetur W.: dicitur codd. || 20 unum] una V² | totum — usque Rabbow: tota (tota V, totum TC) uelut codd.; a. pro antehac et u. pro usque fuisse uidetur || 21 nunc om. TCV | non om. A | praepositionem V | Attentus V | fui C

'attentus auditor' dicitur. 4 VSQVE ANTE HAC ATTENTVS nulla praepositio praepositioni adiungi separatim potest. sed 'usque' eiusmodi est, ut sine aliqua praepositione raro inueniatur.

304 4 1 LASSVS C. C. si 'lassus cura', ex praeterita spe: 5 nunc 'confectus' est, sicut uulneratus uel percussus, ut sanari non possit. 2 LASSVS CVRA C. <'lassus'> adempta attentione, 'cura confectus' confirmato timore, 'stupet' abiecta spe.

305 5 1 QVAESO EDEPOL obiurgantis est 'quaeso' uel 10 rogantis. 2 QVONIAM NON POTES ID FIERI Q. V. I. V. Q. P. consolatio, ad id quod fieri non potest, <id quod fieri potest> suadens.

306 6 1 ID VELIS QVOD POSSIT prouerbiale est. 2 NIHIL VOLO ALIVD N. PH. hoc magis gemitu amatorio quam ut 15 responderet Byrriae, et quasi magis Philumenam uelit, quam uitam et lucem. *idem alibi (Ad. I 1, 24) 'in eo me oblecto, s. i. e. e. m.'* non enim dixit 'nullam uolo aliam quam Philumenam', sed 'nihil uolo aliud', quod infinitum est.

307 7 1 QVANTO SATIUS EST T. I. D. O. Q. I. A. 'qui' pro ut. 20

1 attentius A, attentus V | auditor C, auditor V, audire AT | vsqve om. C | attentius A, attentus V, actentus sscr. C² ||

2 nulla om. V || 3 sed om. TC | usque V | rare V, <ratio> raro T || 5 c. c.] et TC | si] S. AV || 6 uel W.: ut codd. ||

7 c. om. V | lassus add. Steph. || 8 confirmatio C | timere TC | Stupet (confusus sscr. m. 2) C | adiecta A || 10 obiurgantis V, O' iurgantis A | est — adrogantis om. T | uel W.: uelud A,

uelut C² V, uult C¹ || 11 QVONIAM qñ V | ID FIERI] f. i. V | q.] quod C | i.] id C || 12 q.] i. q. A | p.] possit V | id quod fieri potest add. Rabbow (cf. Eugr.) || 14 quod] qui TC |

possis V | est om. TC || 15 ALIVD] a. V | N. F.; A, enim si TC | hic TC, haec V | geminata amateria A, geminatu amatorio TC, gemitu amatorio V | ut in mg. C² || 16 et] dicit TC (dixit dett.) | uelit ex uenit corr. A || 17 quam — lucem] ***** A | <idem> uitam V || 18 oblecto s.] oblectes AV |

i. e. e. m. T, i. c. e. m. C, i. e. t. m. V | dixit om. V || 21 T. I.] te id C, t. a. i. V | A.] r. V, om. C | qui — 121, 1 T. om. A | qui] q. C | pro ut in ras. V²

2 QVI ISTVM AMOREM AB A. A. T. legitur 'ex corde eicias'.

310 10 1 TV SI HIC SIS ALITER SENTIAS 'hic' gestu scaenico melius commendatur, nam haec magis spectatoribus quam lectori scripta sunt. 'hic' ergo se ipsum ostendens dicit. et est 'hic' pronomen. 2 SED PAMPHILVM VIDEO 'sed' inceptium est pro: atque eccum Pamphilum, ut Sallustius (*Hist. II fr. 68 = 70 M.*) 'sed Metellus in ulteriorem H.', non discretium, ut si dicas: sapiens sed miser; hoc enim discretium erit. 3 AGE AGE VT L. aduersus 10 haec non habuit, quid loqueretur. et est permissio reprobantis ea, quae sentit.

312 12 1 Per ἀποστροφὴν finguntur <***>.

311 11 OMNIA EXPERIRI CERTVM EST idem alibi (*Eun. IV 7, 19*) 'omnia prius experiri quam a. s. d.' Vergilius 15 quoque hanc posuit sententiam (*Aen. IV 415*) 'ne quid inexpertum f. m. r.'

312 12 2 IPSVM HVNC O. H. S. bene 'ipsum' quasi auctorem et principem rei. refertur etiam ad dignitatem. 3 IPSVM

1 istum amorem in ras. V² | ab (a. T) a.a.t. TC, e.r.t. in ras. V² (e.a.r.tuo dett.) | <et> ex Westerh. || 2 eicias in ras. V², eicias T, *** A || 3 sic C | hic gestu] digestu A, hoc gestu TC V | cenico A, senico T || 4 commendatur] commenda ** A, commendatum ē V | nam] ** A, om. V | hoc T | spectatoribus (ta sscr.) A || 5 scripta sunt] scriptas A | hęc A, hoc TC || 6 dicit] dixit V, di** A | et est om. AV | hic] hic est V, *o A || 7 est om. TC V | atque] at T | eccum] & tum A || 8 sed — 10 erit] om. in lac. 1¹/₈ vers. A | sed metellus in ras. V² | in ulteriorem H. W. (cf. Non. 222, 20): in ulipie h. in ras. V², ul'pie h. C, in ulipie hoc T, in ulpie hoc D, olimpie h. (h. om. L) PL || 9 decretium (sic et infra) T | miser in ras. V² || 10 VT] u. V || 11 hanc Steph.: hanc ATCV¹, hunc V² | et] ut AV || 13 per ΔΠΟCΤΡΟΦΗΝ. A, per am.c.τ.p.o.e.n. TC, ἐπιστροφὴν M¹, ***** V; post finguntur haec fere supplenda: dici ea, quae aduersus ipsum dicere Charinum pudet (Rabbow). Cf. Aquila Rom. p. 25, 3 H. || 14 CERTVM EST] c.e. V, h.c.e. C, hic est T | alibi C², om. in lac. C¹ || 15 experiri prius V || 16 nequit A || 17 expertum C || 18 hanc C, nunc T | o. h. s.] o. V, om. TC | bene] aliene TC || 19 rei. refertur ed. Mediol.: rei fertur AC(T?), rei fertur V | adignitatem A, ad dignitatem V

HVNC ORABO H. S. oramus quae bona sunt, supplicamus in aduersis malis uel cum lacrimis. 4 AMOREM HVIC N. M. nec 'studium' aut 'uoluntatem' sed 'amorem', nec 'aperiam' sed 'narrabo' dixit: totum magnifice. 5 HVNC ORABO H. S. proemia sunt petitionis, quibus ostendit poeta 5 rationem, qua noua et improba res tamen petitur.

313 13 1 VT ALIQVOD SALTEM N. P. D. desperatis rebus solam petentes salutem hoc utimur uerbo 'saltem'. 2 PRODAT proferat, prolatet, differat. Lucilius in quinto (*fr. 32 M.*) 'an porro prodenda dies sit.'

314 14 1 INTEREA FIET A. S. tale est hoc, quale illud (*II 3, 24*) 'interea aliquid acciderit boni'. sed nihil illum dixisse poeta per seruum ostendit dicendo 'id aliquid nihil est'. 2 FIET ALIQVID ut supra (*v. 13*) 'impetrabo'.

315 15 1 ADEON AD EVM consuetudine magis quam ratione 15 dicitur; unum enim abundat. 2 QVIDNI SI NIHIL I. aut QVID NISI NIHIL IMPETRES? in utroque idem sensus est, sed superior per ironiam, inferior per simplicem explanationem soluitur. 3 *Et* si 'quidni' legeris, sub-

1 HVNC] n. T, om. A | huic s. in ras. V² || 2 malis uel] maliuolis *Rabbow* | cum om. C || 3 nec] in eo TC | uoluptatem TC V || 4 aperiam *Rabbow*: petam *codd.* | huc T || 5 n. s.] his A, ac. s. TC | prohoeuma A, prohemia V, prohemēa C || 6 narrationem *codd.*, corr. *Steph.*; fort. nunc r. | quam AC, quam V | neua A | in re probares C || 7 aliquot V, ad C | desperatis A | rebus] uerbis T || 8 utimur] utin A | PRODAT] pbat T, prodat (traat *sscr. m. 2*) C, om. A || 9 prolatet V, platmi T | deferat T | quinto an porro] *** T || 10 prodenda V, propodeda T || 11 In terra ATC | FIET] si et TC | A.] aliquid V | est] ter A || 12 accidit C, a. T | b. T || 13 per ferrum A | id — est] id aliqd inhabē; A || 14 FIET] [ut A, f. T | aliquod A, a. T || 15 ad eum in ras. V² | magis consuetudine V | ratione] nomine C || 16 <ad> abundat *Steph.* | quid (quod V) nisi nihil (n. T) TC V, quid nichil nisi A | r.] impetit C, in T, om. AV || 17 aut] a. V | quid nisi nichil A, quod ni et sic nihil TC, q. r. m. sic nihil V || 18 yroniam AT V, hyroniam C || 19 Et si] Nisi A | si quidni] sic quid nihi V, si quidem TC | subaudiendum ē (*sscr. m. 2*) V

audiendum 'adeas', ut sit: quidni adeas, ut te arbitretur s. p. m., s. i. d.? 4 QUIDNI SI NIHIL IMPETRES 'nihil' ironia uidetur dictum: quidni? si nihil petas? quoniam petitionem saepe impetratio sequitur.

318 18 1 CHARINVM VIDEO s. non imperite Pamphilum 5 priorem loqui fecit, sed ut fiduciam det Charino loquendi; quod et Vergilius eleganter (*Aen. I 321—22*) 'heus, inquit, iuuenes m. m. u. s. h. e. f. s.' 2 CHARINVM VIDEO ad hoc prior incipit Pamphilus, ut ad confessionem Charini non nimis clausa prae pudore sit uia. 10

319 19 1 AD TE VENIO SPEM SALVTEM A. C. E. eleganter, quoniam demens et improbum est, quod petit, nouissimum posuit 'consilium', ut si non possit concedi, uel consilium expetat ad sanandam dementiam. Cicero (*pro Lig. 10, 30*) 'tu da salutem, qui spem dedisti'. 2 SPEM SALVTEM 15 A. C. E. ut in petitionibus fieri solet, beneficium petens utitur partibus deliberatiuae.

320 20 1 NEQVE POL CONSILII L. H. N. A. C. <neque consilii locus> apud amantem neque auxilii facultas apud in-

1 scit A | quod ⁱ rü (corr. m. 2) V || 2 s.] c. T, ēē. C | i.] u. C, om. A | d. <paratum mecum si id> V | quid (ex quod corr. V²) nisi (ni T) nihil TC V, quid nichil nisi A | IMPETRES] ni T | yronia AV, per hyroniam (iron- T) TC; per ὑστερολογίαν Steph. || 3 dictum uidetur TC | quidni? si Goetz: quidem si A, siquidem si (om. C) TC, in ras. V² | ^{quoniam} quam (sser. m. 2) C || 5 uideon C | s.] sed TC || 6 sed] scilicet V | ut] et TC || 7 quod om. C | eliganter A | inquit AT || 8 m. m. — f. s.] .M; A, m. m. u. s. h. e. s. s. V, m. n. s. h. ē. t. (ē. T) f. s. TC || 9 hoc sser. C², huc <inquit> T, om. A || 10 nimis in ras. V², minus C | causa TC || 11 VENIO] u. T, aduenio CV | SALVTEM] s. TC | e.] ei C, e. ei T || 12 quam TC | petit corr. in petis A || 13 uel consilium ex -lic corr. A || 14 exspectat A, (in expetat corr. m. 2) C, expectat V || 15 da salutem] idem fer opem Cicero | SALVTEM] s. V || 16 a. e. e. C | ut impetitionibus A || 17 delibera- tiae A, -tiue (corr. m. 2) V, -tiuis C, -tionis T || 18 POL post T | CONSILII] c. V | L.] J. C | A. c.] c. a. TC, om. A | neque consilii locus om. ATC V¹, neque consilii facultas in ras. V² (= dett.) || 19 apud — auxilii in ras. V² | amentem C | facultas] possibilitas in ras. V² (= dett.)

opem. 2 NEQVE POL CONSILII <L. H. N. A.> C. his duobus ostendit etiam sese amatorem.

321 21 1 SED ISTVC QVIDNAM EST hoc si non adderet, locus confitendi amoris Charini nullus fuisset.

320 20 3 NEQVE POL CONSILII <L. H.> quia amo, NEQVE 5 A. C. quia sum miser.

321 21 2 HODIE VXOREM D. uide miram interrogationem ante confessionem. 3 AIUNT 'aiunt' de ea re dicimus, quam uolumus esse falsam.

322 22 1 SI ID FACIS H. P. M. V. nihil prius quam mori- 10 turum dixit pudenda dicturus. inde datum est, ut ille instantius quaereret causam. 2 Plus dixit, quam si moriturum dixisset. 3 HODIE P. M. V. a necessario, quia uiuere non potest. 4 Et 'postremum' modo aduerbium est. 15

324 24 1 SPONSAM HIC TVAM A. nulla cunctatione Byrria, sed facilitate seruili paratissime narrat. 2 NE ISTE HAVT M. S. 'ne' ualde, ut Cicero (*in Catil. II 3, 6*) 'ne i. u. e.'

3 Sensus est: hic non id amat, quod amo, nec id odio habet, quod odi. 4 Hoc est: ualde iste, inquit, non 20

1 c.] c. h. V, in TC || 2 etiam] in T || 3 quidnam istuc C, q. i. T | hic V | aderit TC || 4 confitendi V | Charini] clari TC; Charino Steph. || 5 NEQVE A. c.] hic incipit B || 6 A.] auxilii V, a. e. TC || 6 sunt A || 7 d.] ducis in ras. V² | uide in ras. V² || 8 ante] aut et V | aiunt om. AB | ea om. TC | dicimus sscr. C² || 9 quam ex quod corr. A || 10 it A | H. — v.] hodie p. m. u. C, etc. B | ^{se} moriturum (sscr. m. 2 (= dett.) V || 11 dixisse TC | unde TC V || 13 <se> moriturum V, mortuum AB, morior (ex maior corr. C²) post dixisset TC | p.] postremum C | M. V. <D.> A, * * C, om. T | an necessario TC || 14 modo om. TC || 16 TVAM om. B | A.] amo (in amat corr. m. 2) C | cunctatione AT | byrrea A || 17 facilitate W.: facete TC, statim more V, * * * AB; facete παρηγοία Steph. | seruili AB TC | haud C² V, hanc TC¹ || 18 M. S. om. TC V | ne sscr. C¹ | <i.> ualde B | ut — e.] * * * A, om. B | ut <a> TC | ne i. u. e.]

ne i V, ne ista ualde e. T, ^{isti} e ualde .e. C || 19 hic est TC, om. B | non] si V | <non> amo V || 20 Hoc] id B, hic TC | inquit om. B

mecum sentit: idem amat, quod ego odi. 5 SPONSAM
HIC T. A. callide et 'sponsam' et 'amat', hoc est: neque
adhuc uxor tua est neque aliquid admisit, qui amat tan-
tum. 6 NE ISTE H. M. S. 'ne' ualde aut, ut quidam
uolunt, o quam. Lucilius in decimo (*fr. 10 M.*) 'ne, Marce, 5
bouem descripsi magnifice! inquit.'

325 25 AH PAMPHILE artificiose Terentius personam ex-
pressit nuptias recusantem et simul τὸ πρέπον uirgini
reseruauit.

326 26 1 QVAM VELLE utique 'uitiatam', ut esset causa 10
recusandae. 2 NVNC TE PER AMICITIAM suam et Pam-
phili dicit. 3 ET PER AMOREM OBSECO 'per amorem'
suum tantum circa uirginem.

327 27 1 PRINCIPIO VT NE DVCAS sufficeret dixisse 'ne
ducas'. 2 DABO EQVIDEM OPERAM plus promisit quam 15
ille poposcit. 3 SED SI ID NON POTEST deest 'feri'.
4 SED SI ID NON POTEST hoc ad patrem rettulit.

328 28 1 AVT TIBI NVPTIAE H. S. C. hoc ad Pamphilum

1 sentit mecum B | idem] id A, id BTC | ama A | ego om.
A | SPONSAM — 2 A. om. B || 2 T. A.] tuam amat V, tuam TC |
et 2. om. IC | id est B || 3 <adhuc> aliquid B | omisit B,
amisit (*corr. m. 2*) C | qui] quia TC || 4 NE — ualde om. B |
haud m. s. in ras. V² | aut] haut AB, haud TC | quid^{am} V ||
5 in decimo A, in X⁰ CV, in XBT | ne ABV, neque TC
(*dett.*); ne! quem L. Mueller, ne! qui Dziatzko, νῆ τὸν Buecheler,
tum: ne Schoell || 6 marce V (Dziatzko), in arce rell. (L. Mueller) |
descripsi ABT (*dett.*), -sit C, -sisti V; discerpsi L. Mueller.
descripsi? || 7 A. H. AB, a. h. a. TC, om. V || 8 τὸν πῖπτον
A, τὸν πῖπτον B, τὸ πρέπον M⁴, ·ton ·n ·p ·c ·(e ·T) n ·o ·n ·
TC, **** V || 10 QVAM — 11 TE PER om. B | Çquam A | uellem
in ras. V² | uitiatam TC, *** A | cāe TC || 11 nunc te in ras.
V² | et om. T | dicit om. BTC || 12 ET — per om. B || 13 suam
A | tamen (*corr. m. 2*) V, tantum <dicit quem habuit> B ||
14 PRINCIPIO VT om. B | ut ne ducas V, ut ne dicas (*corr. m. 2*)
C, V · N · D; AT | sufficere A | dicere B | ne ducas in mg. A,
om. B || 15 EQVIDEM om. B | OPERAM] o · B, om. V | promisit
deomisit A, iste promisit V, illi promisit C (T?) || 16 poposcit
A | SED SI ID om. B | SED — fieri om. T || 17 SED — hoc om.
V || 18 AVT — H. om. B | H.] hae C, om. V | s. c.] sunt cordi
BCV | ad om. T | pamph. V

pertinet; non enim unum et idem est. nam si idem esset, 'tibi nuptiae hae sunt c.' superuacuum esset additum.

2 CORDI animo. 3 Acuto <***>.

327 27 5 DABO E. O. pronuntiatione leuandum est: plus enim dixit 'dabo o.', quam si diceret 'non ducam'.

328 28 4 SALTEM ALIQVOT DIES P. D. P. A. N. V. primo quae maiora sunt petit, postremo quae ex his uidentur minima. et hoc arte, ut (*Verg. Aen. I 69*) 'incute uim uentis', ad postremum (70) 'aut age diuersos et disice c. p.'

329 29 1 PROFER prolata, produc, differ. 2 DVM PROFICISCOR A. N. V. 'aliquo' dixit, ut exsilium esset incertum.

3 AVDI NVNC IAM correpto impatientis, qui non sinat audire.

330 30 1 EGO CHARINE sententiae, quae a pronomibus incipiunt, seria semper et uera promittunt. Vergilius 15 (*Aen. XII 27—28*) 'me natam n. u. s. p. f. e.' 2 EGO CHARINE NEVTIQVAM OFFICIVM SENSUS hic est: non puto,

1 et idem *in ras. V² | idem V, id rell. || 2 tibi om. T | heq A, he sscr. C², h. T, om. V | c.] cordi CV | esset] post V, id esset C | superuacue Calph. | aditum A, ad²itum (corr. m. 2) C, addit V || 3 Acuto (o *in ras. V²*)] sono pronuntiatum 'cordi' *supplendum (Rabbow); nisi males acue rō 'cordi?'* || 4 E. O.] E. Q. O; A, equidem operam CV | leuandum B, leuiandum A, legendum V, legendum T, (*ex leuandum corr. m. 2*) C || 5 o.] operam TCV | quem T || 6 saltem profer aliquot dies V | aliquod T | DIES] d. T | dum profi. ali. *in ras. V², om. B | D. P.] d. T | v.] i. AC | primo — 9 c. p. om. B || 7 ex his rectius V || 8 nimia C | et hoc arte] h^o. m. t. V | ut om. A || 9 ad] id A, et ad TC | postrem^u (*sscr. m. 2*) C | disice T, disice C | c. p.] c. V. A, corpora ponto V || 10 produc] produo A, et due V | differt A | DVM om. B | proficis B, proficis. c. C, profici T, pro V || 11 A. N. V.] A. N. I. V. A, a. n. u. i. V, a. u. ni T, a. u. m. C, aliquo B | aliquo dixit om. B | <in> exsilium B | esset incertum V, lac. 26 litt. in A || 12 nunc iam *in ras. V²*, nunc B, nuptia T, nuntiata C | impatien** B | qui non] *** B | sinat *in ras. V²*, *** AB || 13 audire TC, audire <de exilio> *in ras. V²* (= *dett.*), *** AB || 14 Ego charine *in ras. V²* | snie C | a] ex TC, sscr. V² || 15 seria *Westerb.*: sera *codd.* | semper sed uera (*in ras. V²*) *codd.*, corr. *Klotz* || 16 me natam] me moram AB, om. V | u.] g. *codd.* | e.] c. ABC, x. V | EGO — 129, 3 agas] cum is nihil prome. B || 17 utiquam (*sscr. 2*) C**

inquit, liberum hominem, qui cum nihil praestet, deberi sibi gratiam poseat. ergo cum nihil tibi praestem, nolo mihi gratias agas. non enim tui causa fugio, quam, priusquam me peteres, magis nolebam ducere, quam tu cupis.

331 **31** 1 CVM <IS> NIHIL MEREAT merere est aliquid 5
mercedis pro labore sumere. cum dicimus 'nihil meretur', hoc intellegitur: nihil mercedis dignus est accipere. —

330 **30** 2 NEVTIQUAM una pars orationis est pro nequaquam.

331 **31** 1 — uel alio modo dicitur: 'cum is mereat' id est 10
praestet, ut (*Verg. Aen. VI 66*) 'quique sui memores aliquos f. m.' et (*Aen. IV 334—35*) 'numquam, regina, negabo promeritam'. et e contrario laedit (*Andr. I 1, 112*) 'quid commerui aut peccauit, p.?' 3 CVM IS NIHIL MEREAT laboret et mereatur, uel: mercedis petere debeat, ut 'quid meret 15
machaera' Plautus in *Pseudulo (IV 7, 89)*. 4 POSTVLARE ID GRATIAE PONI SIBI aut 'id' propter id aut 'id' quod nihil mereat. 5 ID GRATIAE PONI SIBI addi in gratiam suam. 6 Id est: sibi gratiam mereri.

332 **32** NVPTIAS EFFVGERE EGO ISTAS M. QVAM TV A. inter- 20
posita distinctione uultuose hoc dicitur, hoc est cum gestu.

1 inquit sscr. C² | haberi *Steph.* || 2 gratiam sibi TC | tibi nihil TC | <.m.> nolo TC || 3 causa] gratia V | quam] quod B || 4 peteret TC | cuperes B || 5 CVM — MEREAT om.

B | MEREAT — nihil om. A | mereat V | est om. TC || 6 labore in ras. V² | cum] eum C; ut cum *Bentley* | meretur ABV¹, mereat V², mereret TC || 7 hoc intellegitur] .i. B est mercedis dignus TC || 8 est orationis TC, orationis B || 10 uel B, aut *rell.* | alio modo ATCV, aliter ante B | ducitur V | cum V | his T | mereret B | idē V, id ATC || 11 ut <uirgilius> B | quisque ATC || 12 f. m.] fi. m. TC, fecere merendo B | neūti- quam V | reginam B | negas ATC | per meritam V || 13 e om. BTC | ledat A || 14 aut <quid> B | p.] pater BT | laborer A || 15 et TC, uel ABV | uel] uel C || 16 machera AV, mechirra T, in Echirra C | pseudolo A, psudulo BT, (*in mg. d. add.*) C || 17 SIBI — 18 PONI in mg. V² | aut I. — SIBI om. C | propter id *Rabbou*: postulare *codd.* | aut id om. BTV || 18 quod nihil mereat om. B || 19 id est] id .i. C, id T | merere C, mere; A || 20 EFFVGERE om. B | ISTAS — A.] etc. B | m.] ma. C | tv] t. V || 21 uultuose V | dicit TC | hec est A, .i. B

- 333 **33** 1 REDDIDISTI ANIMVM plus dici non potest.
 2 AVT TV AVT HIC BYRRIA 'hic' δεικνυῶς: quasi efficaciore ostendit. 3 Ergo ad comparationem alterius refertur.
- 334 **34** 1 FACITE FINGITE I. E. fit quod uerum est, fingitur quod falsum est, inuenitur, ne temere fiat. 5
 2 'Inuenite' ergo cogitate dixit, post cogitationem 'efficite' id est in effectum perducite. Sallustius (*Catil. 1, 6*) 'nam et priusquam incipias consulto et u. c. m. f. o. e.'
 3 FACITE FINGITE INVENITE mire exprimit animum 10 Pamphili nuptias metuentis, cui quicquid dixerit parum est. 4 QVI DETVR TIBI 'qui' pro quemadmodum.
- 335 **35** 1 MIHI NE DETVR ueteres frequenter 'ne' pro non dicebant. 2 EGO ID AGAM MIHI QVI NE D. non dixit 'ego non instabo ut ducam', sed quod est amplius ('ego 15 id agam m. q. n. d.'). 3 Et recte: utriusque opera opus est; non enim continuo ducet Charinus, si non duxerit Pamphilus. 4 SAT HABEO sic antiqui pro 'sufficit' 'satis habeo' dicebant. 5 An uelut habundo?

1 ANIMVM] a. B | potuit BTC || 2 aut tu B, sscr. V², om. ATC | bir. B | dicticos ABCV, distincticos T | efficaciore[m] ex -onem corr. A, ^{birriam} efficaciore[m] (sscr. m. 2) V || 3 ostendat ex -dit corr. V² | Ergo ex -ga corr. C || 5 I. E.] inuenite efficite B | quod om. C | falsum] uerum C | est om. ABC || 7 cogitate ed. Mediol.: agite (argite C) ATCV, (post dixit) B | dicit TC | efficite id est V, efficit eadē A, efficite id C || 8 producite C, perducite o. V || 9 consulte A | et] e. V, om. T | u. — e.] ubi e. m. f. o. e. C, c. m. f. o. e. T, . u. con. m. f. o. e. V, ubi consulerit mature factio opus est B || 10 FINGITE INVENITE] fing. in. B, fi. i. V, fi. i. T | pamphili animum TC || 11 metuentis] recusantis T(?), re***entis C || 12 DETVR] d et T | TIBI om. B || 13 non] ut B || 14 AGAM] a. BT | MIHI QVI NE] m. q. n. TV || 15 non om. A | ut] quod B | quod] qui TC | ego — 16 d. add. W. || 17 utrius^{que} (sscr. m. 2) V | est om. TC | dicit C | si] sed T | duxerat A, duxit T | pam. B || 18 SAT HABEO] satis ha. B | pro sufficit sic antiqui B | si^c (sscr. m. 2) V | satis — 19 dicebant om. B || 19 An uelut] anut ABC, anulis T, uel V | habundo Rabbow: habundabant AC¹, ab- TC², abunde est V

- 336 **36** AT TV HERCLE HAUT QVICQVAM deest 'effers' 'dicias'
'nuntias'.
- 337 **37** 1 NISI EA QVAE NIHIL OPVS SVNT hoc est (*v. 1—2*)
'daturne illa hodie nuptum Pamphilo?' et 'sic est.
apud forum modo e Dauo audiui', quod memor est 5
Charinus se non libenter audisse. 2 FVGIN HINC COM-
minantis est et abigentis a se. 3 EGO VERO AC LVBENS
nemo liber fugit nisi necessitate coactus, hic etiam 'libens'
dixit, quod est libenter.

2.

- 338 **1** 1 DI BONI BONI QVID P. haec scaena consilium con- 10
tinet personarum, ad quas maxime pertinet argumentum.
et hic est locus, in quo ut fieri solet fortuna mixta rebus
dispositis magnas turbas dat. 2 DI BONI BONI Q. P. non
mirum, quod insolentius Dauus exultat, qui, ut Simo dice-
bat (*I 2, 2*), timidus fuit, ut ipse Dauus (*I 3*), etiam de- 15
sperauit ex nuptiarum terrore, quas nunc falsas comperit.
3 DI BONI B. Q. P. ex proximo repetiuit bis, sed tamen
alterum nominatio plurali, alterum genetiuo singulari dic-
tum est. 4 BONI QVID PORTO non solum enim corpore,

1 at tu *V*, om. *B* | herchle *A*, hodie *TC*, om. *B* | haud *TCV* |
dices *TC* || 3 nisi om. *B* | qvae] quod *C* | opvs svnt] o. *B* | id
est *B*, hoc^{ost} (*sscr. m. 2*) *V*, hoc est <ne> *C* || 4 hodie nup-
tum pamphilo *A*, h. n. p. *TC* || 5 modo. <Modo> *C* || 6 se |
sed *AB*, sed *V*, alnū se *C*, alnū sed *T* | fugi ne *C* | hinc om.
B || 7 est om. *T* | abigentis *Steph.*: argueatis *A*, arguentis
BTCV | ego — ac om. *B* | ac] a. c. *C* | iubens *A*, om. *C* ||
8 liber *Rabbow*: libenter *ABTV*, (*sscr.*) *C*² | necessitati *A*, -te
post coactus *TC* | lubens *V* || 9 libenter *C* || 10 Dii boni *TCV* |
boni quid porto *V*, quid boni porto *C*, quid b. p. *T*, etc. *B* |
scena *V* || 11 pertinet maxime *B* || 12 m'xta *A* || 13 dispositis
(dep. *C*¹) desperatis *Hartman* | dat turbas *B* | dii *CV* | boni;
P. A, bo. q. p. *C*, b. q. p. *TV*, om. *B* | non mirum] nimirum
TC || 15 timendus *V* | desperauit *A* || 17 dii *CV* | boni] b.
TV | b. q. p.] bo. q. p. *C*, om. *B* | reptiuit *A*, repetiuit
V | bis *ATC*, b. *B*, boni in ras. *V*² | sed tamen in ras. *V*² ||
18 plurali] popli *A* || 19 porto] porte? *A*, por. *B*, p. *TC*

sed etiam animo portamus tam bona quam mala. sic alibi
(I 1, 46) 'ne quid Andria a. m.'

- 339 2 VT METVM IN QVO NVNC EST A. A. E. A. G. ordine
locutus est: prius enim metum adimere, sic demum gaudio
perfundere. hic ordo etiam in laude seruatur. 5
- 340 3 1 LAETVS EST NESCIO QVID deest 'propter', ut sit:
propter nescio quid. 2 NESCIO QVID aduerbiale. 5
- 342 5 EXANIMATVM Q. perterritum et perturbatum.
- 343 6 SED VBI QVAERAM QVO NVNC in omnes se uersat
partes quaerens, quo dirigat cursum. 10
- 344 7 1 ABEO uidetur quasi constitisse, dein quasi ele-
gisse quo pergat. 2 HABEO inueni. legitur et 'abeo',
ut merito illi dicatur 'resiste'. 3 QVIS HOMO EST QVI
ME O PAMPHILE ante uidit, quam completeret orationem.
- 345 8 1 EVGE CHARINE 'euge' modo pro interiectione po-
situm est. 2 AMBO OPPORTVNE deest 'adestis', non:
'opportune uos uolo'.
- 346 9 1 DAVE PERI proprium dolentibus praefestinare ad
indicanda, quae dolent. 2 <PERI> ἀπόλωλα. 3 DAVE
PERI habet nonnullum affectum, quod addidit 'Daue'. 20

1 etiam *om. B* | animo *om. C* || 2 Andria] a. h. V || 3 VT
— A. G.] sed ubi inueniam etc. B | metum <istum> V | IN
— 4 EST] i. q. n. e. V | A. A. — G.] ad. atque ex. a. ga. C,
d. a. e. a. g. T, a. a. ex. a. g. V | ordine — 6 QVID *om. T* ||

4 prius *in ras. V²* | enim] licet *in ras. V²*, *om. C* | admere
(*sscr. m. 2*) C, adimere V || 5 etiam ordo B, ordo etiam (*ex*
quam corr. m. 2) C || 6 LAETVS EST *om. B* | ut si T || 7 propter]
post ATC, post quid B | propter] post ABTC || NESCIO QVID
om. BTC | aduerbiale <est> V || 8 q. *om. BTC* | et *om. BTC* |
perturbatum *om. T* || 9 SED — NVNC] primum intendam B | partes
se uersat B, se partes seruat TC || 11 ABEO] adeo *codd.* | exiitisse
TC | dein A, de hinc B, deinde TCV | quasi elegisse V ||
12 HABEO] abeo habeo per. h. B | abeo] habeo A, abeo sine. h.
B || 13 ut *sscr. C²* | resiste *ex rescite corr. C* | QVI ME *om. C* ||
14 O PAMPHILE *om. B* | uidet BTCV | completerit TC || 15 EVGE
CHARINE *om. B* | modo] . m. TC || 16 OPPORTVNE] o. B | non *in*
ras. V² || 18 DAVE *om. B* | proprium <est> TCV | dolentibus
V || 19 incanda B | PERI *add. W.* | ἀπόλωλα. DAVE PERI W.:
ΔΤΙΟΛΟΓ. ΜΕΘΡΕ. AB, ἀπόλωλα M⁴, **** TCV, ἀπολου-
μεθα Steph. || 20 affectum V

Wort-
laut Jon Pa-
tristia? Antons
Nencini 43,1

4 QVIN TV HOC AVDI 'quin' modo pro immo, alias (*Ad. II 2, 39*) quare non.

347 10 1 MEA QVIDEM HERCLE C. certa sententia est: uidetur Charinus plus dixisse 'interii' quam Pamphilus 'mea quidem hercle c. in d. u. e.', sed non est hoc; plus enim Pamphilus dixit. nam qui uiuit, non potest interisse, is autem qui uiuit, potest in dubio uitam habere. ideo et iurauit 'hercle' et adfirmans iusiurandum 'certe' addidit.

2 HERCLE CERTE bene 'certe', quasi illud 'interii' falsum sit. ita Pamphilus plus fecit periturum se esse dicendo quam Charinus interisse. 3 ET QVID TV SCIO mira compendia, quae contrahit poeta longitudine fabulae nec tamen perdit affectus personarum. 4 ET QVID TV deest 'timeas'.

348 11 1 ET ID SCIO ἐν ὑποκρίσει, tamquam dicat 'nihil est'. 2 ET ID SCIO legitur 'etsi scio'. 3 HODIE 15 tempus addidit tamquam rem sciens. 4 OBTUNDIS idem saepe repetendo dicere obtundere est: translatio a fabris, qui saepe repetunt tundendo aliquid malleo et idem obtundunt atque hebetant. 5 OBTUNDIS TAMETSI sincerius est et melius subdistinguere. 20

1 TV HOC AVDI *om. B* | tū *A* | immo] omnino *TC* || 3 MEA — 5 c. *om. B* | HERCLE c.] h · i · d · e · u · *V*, hercle *C*, h · *T* | certa — 5 c. *om. A* | certa — 4 uidetur *in ras.*, charinus — dixisse *in mg. V²* || 4 interii quam *in ras. V²*, perii quam *TC* | mea — 6 Pamphilus *om. V* || 5 ind · *V · E · A*, in · u · e · *C*, i du uita e *T*, in dubio uita *B* || 6 uiuat *A* || 7 is] his *A*, hic *V* | potest uitam in dubio *B*, uitam potest in dubio *TC* | haberi *C* || 8 et 2. *om. V* | affirmans *BTV* || 9 bene certe *om. T* | illud *om. TC* | intueri *A* || 10 feci (*corr. m. 2*) *C* | interiturum *B* || 11 charinus <***> *B* | tu quid *B* | compendia *ex -dio corr. A* || 12 <in> quae et longitudinem? | tamen *sser. C* || 13 perdit *ex* prodit *corr. C* | adfectus *A* | tu quid *TC*, quid *B* || 14 m] ut *A* | ΕΝΥΠΟΚΡΙΣΙ ΑΒ, ἐν ὑποκρίσει *M⁴*, **** *TCV* | tamquam — 15 legitur *om. C¹*; et id scio *** tamquam — 16 scientis *in calce pag. adscr. C²* || 15 legatur *A* | et sci scio *T* || 16 sciens *B*, scientis *ATCV*; scienti *Bentley* || 17 obtundit *B* || 18 idem *T*, i · *C*, *om. ABV* | obtundat *A*, obtundant *TC*, obtundunt *V* || 19 atque] et *BTC*, *in ras. V²* | hebetant *in ras. V²*, habeant *A* | sincerius *C*; <potest esse ἐναστρογή, sed> sincerius *Steph.* || 20 est *V* | melius <ē> *V*

349 12 1 ID PAVES NE DUCAS deest 'ob', ut sit: ob id hoc autem Pamphilo dicit. 2 TV AVTEM VT DUCAS hoc Charino. 3 VT DUCAS pro ne non 'ut' posuit.

350 13 1 ATQVE ISTVC IPSVM NIHIL P. E. ἐν ὑποκρίσει: ille enim hoc idem dixerat cum exclamatione, quod quasi uanum 5 contemnit. 2 ME VIDE utrum: quia laetus sum, an: me specta fidei datorem, ut dici solet me habes, me respice?

351 14 1 OBSECO TE QVAM P. H. L. M. M. cum precibus et tempus admiscuit. 2 Et bene 'libera': perfecta enim 10 securitas liberatio nominatur. 3 EM ecce: demonstratio est facti.

352 15 1 VXOREM TIBI NON DAT IAM CHREMES oratorie a summa coepit, cuius partes multis dicentur. 2 NON DAT IAM CHREMES bene 'iam', quod si non dixisset, in- 15 tellegeret Pamphilus uel postea Chremetem filiam esse daturum. sed addito 'iam' plena securitas est, 'iam' enim renuntiatio est perpetuitatis. 3 SCIO praeparatio est auditoris ad eam narrationem, quae ostendit argumenta falsarum nuptiarum.

353 16 1 TVVS PATER MODO ME PREHENDIT pro 'prendit': 20

1 NE DUCAS om. B | ut sit] .s. B || 2 autem om. B | TV — 3 Charino om. B; cf. infra | hoc — 3 DUCAS om. TC || 3 pro ne non^{ut} (sser. m. 1) C, ut pro ne non B, pro ne ut V | posuit — 4 E.] nihil pericli hoc charino B || 4 per. ē. V | ΕΝΙΠΟΚΡΙCΙ; iA, ΕΠΙΠΟΚΡΙCΙ B, ἐν ὑποκρίσει M⁴, e**** C, **** TV | ille] Ve A || 5 quod om. B || 6 contempsit B, contendit T | utrum] an B | quia om. TC | anⁱme A || 7 uti B | dici soleat A, solet dici B | habe B || 9 p.] primum BV | H. L. M. M. om. B || 10 et tempus bis in A || 11 EM] hem ABTV, N^{am} (corr. m. 2) C || 13 TIBI om. B | n. d. i. c. V | DAT — CHREMES] etc. B | dat² A || 14 assumma A | multis V | NON DAT et CHREMES om. B || 15 intellegere <potuisset> V || 17 adito C, audito AB || 18 renuncionem B | est om. BC | scio] scies TC, qui scis scio B | preparatio C || 19 auditorum^{is} V | ad om. T || 21 TVVS — ME] om. B | PATER] t. T | MODO ME] modo m. C, m. m. TV | apprehendit A, apprehendit V, p. TC | pro prendit AV, om. B

addita aspiratione geminauit syllabam. 2 *Et* 'prehen-
dit' dixit quasi uitantem se ac fugientem. 3 AIT TIBI
UXOREM D. 'ait' proprie, quia contemnenda dicuntur.

4 AIT TIBI V. D. H. coniecturam facit ex malis, quae prae-
cesserint. 5 AIT TIBI V. D. S. H. dicit cur primo credi- 5
derit ueras, dicturus subinde cur falsas putet.

354 17 1 ITEM ALIA MVLTA QVAE NVNC N. E. N. L. bene
distulit narrationem, ne audirent Charinus et Byrria, ne
desinant dolos aduersus uigilantissimum senem. 2 ITEM
A. M. Q. N. N. E. N. L. commoda narratio de necessariis tan- 10
tum. minas autem senis praetermisit, ne corrumperet bona,
quae nuntiabat. 3 QVAE NVNC argumentum est quaerere
potuisse eum, qui sit territus; nam timor curam parit.

4 NARRANDI LOCVS modo tempus et spatium eius.

5 QVAE NVNC NON EST N. L. non uult dicere, quam mina- 15
citer secum egerit senex quamque instet nuptiis, ne Cha-
rinum Byrriamque spe deiciat, quos uult secum anniti, ne
uxorem Pamphilus ducat.

355 18 CONTINVO AD TE PROPERANS PERCVRRO uide quan-

1 *Et* [prehendit] cōprehendit *A* || 2 *uitantem V*, uitante
B | ac] et *B* | fugiente *B* | ait *V* || 3 *uxorem dare V*, uxorem
ducendam *TC*, ux. h. s. s. *B* | ait *in ras.* *V*² | quia *om.* *A* ||
4 *TIBI* | t. *B* | v.] *u. u. V* | s. h.] *h. V*, *om.* *B* | praecesserunt
BV || 5 *TIBI* | t. *TC* | v. d. s. h. *A*, u. u. d. se h. *V*, u. d. h.
TC, *om.* *B* | cūm *C*, cui *T* | crediderit *V* || 6 *deinde V* | pu-
ari
tarit *C*, -uit *T*, putet (*corr. m. 2*) *V* || 7 *ITEM*] *Hitem T*, *Hinc*
C | *MVLTA*] *m. B*, *om. T* | *QVAE* — *L.*] etc. *B*, q. n. *TC* || 8 *audiret*
ATC, *audire B* | et] e *A* || 9 *aduersis A*, *aduersum BTC* |
ITEM] *Hitem T*, *Hinc C* || 10 *A.*] *alia BCV* | *M.*] *multa C* | *E. N.*

om. A || 11 *autem* praetermisit aut senis *C* || 12 *quae V* | *NVNC*
non est *C*, n. n. e. *T* || 13 *cum* (*tum T*) *quis sit TC* | *teritus*
BC | *parit B* || 14 <est> modo *V* | et] est *TC*, *om. ABV* |
eius *om. B* || 15 *NON*] n. *TC* | *EST*] e. *TCV* | <me> dicere *TC* |
ei
minanter (*corr. m. 2*) *V* || 16 *egerit*] *gerit A* | *quam TC*¹ | *in-*
stat A | *Carinum* (*corr. in -nus m. 2*) *C* || 14 *birriam C*, et *byr-*
riam B | <de> *spe TC* | *adniti B* || 18 *ducat om. B* || 19 *Con-*
tinuo ex -nuus corr. A | *properans percurro V*, *properans C*,
p. T, etc. *B* | *quantu A*, *quantum in ras.* *V*²

tum dixerit: et 'properans' et 'percurro', ut continuationem cursus ostenderet.

356 19 1 VBI TE NON INVENIO IBI 'ubi' modo non est aduerbium loci sed temporis pro postquam. 2 VBI TE NON INVENIO IBI a summo ad imum diuisiones, quibus 5 dicta et facta continentur, sub quorum genere sunt species non dictorum nec factorum cum consideratione rerum personarumque.

357 20 1 NVSQVAM deest 'uidi'. 2 FORTE IBI HVIUS VIDEO BYRRIAM deest 'seruum'. 3 Et recte: dixerat enim 10 (II 1, 2) 'apud forum modo e Dauo a.'

358 21 ROGO NEGAT VIDISSE mira breuitas et imitanda.

360 23 1 PAVLVLVM OBSONI hinc est, quod ait (II 6, 19) 'nimium parce facere sumptum'. 2 IPSVS TRISTIS DE IMPROVISO N. mire et moraliter: ex his enim, quae facta 15 non sunt, docet, quid fecisse deberet. 3 Et 'de improviso' et 'nuptiae' pronuntiandum.

361 24 1 EGOMET CONTINVO A. C. bene 'continuo', ut si ab utroque hoc fieret, uera esset suspicio Dau. 2 EGOMET CONTINVO deest 'duco': consuetudine dictum est et 20 ἐλλειπτικῶς. 3 EGOMET una pars orationis est.

1 properans (*in ras. V²*) dixerit (*om. et 1.*) *TCV* | *percu*
B, *percurens A*, *percurro in ras. V²* || 2 ostenderet cursus *B* ||
 3 *TE om. AV* | *NON* — temporis *om. B* | non est modo *C*, non
 est *T* || 4 *pro* | .i. *B* | *vbi* — 5 *ibi* | *ibi* ascendo in *q. lo. B* ||
 6 *ibi C* || 5 *assummo A* | ad unum *C* || 6 *sub* | *s*; *C*, si *T* |
gr A || 7 non *AT*, .ñ. *C*, nunc *BV* | nec (*coll. Eugr.*) *W.*: meo
A, nunc *BV*, .ñ. *C*, non *T* | cum *TC*, *in mg. V²*, *om. AB* |
considerationes V || 9 *nusq*; *A* | *FORTE om. B* | *ibi sscr. C²*,
om. BV | *video huius TC* | *VIDEO* — deest *om. B* || 10 et nocte
A || 11 modo *in mg. V²* | e *dauo aud. V*, e *dauo audiui TC*,
 uel *auo. a. A* || 12 *negat uidisse V*, *negato uidiser A*, ne. *B* |
breuitas mira et imitanda B || 13 *obsonii TCV, om. B* | *quid T*
ait | *dixerat B* || 14 *ipsius tristis A, om. B* | *deinprovison; A* ||
 15 *n.*] *nuptiae TV*, *nup. B* | <et> *quae V* || 16 *quod V* || 17 *et 2.*
V, om. TC | *pronuntiandum <est> V* || 18 *EGOMET om. B* | *A. c.* |
 ad cre. *B*, et *ATCV* | *continuo* — 19 *ab*] ***** *B* || 19 *fuerat*
A | *esset uera TC* | *dauus TC*, *laudis A* | *Egome^t (sscr. m. 2)*
V || 20 *dico T* | *et om. TC* || 21 *ea ΛΙΠΤΙΚΟ A, ΕΔΔΙΠΤΙΚΟC*
*B, ἐλλειπτικῶς M⁴, **** CV, om. T* | *EGOMET* — est *om. B*

4 <CHREMEN sic> Chremen et Chremetem, ut Daren et Daretem.

- 362 **25** 1 CVM ILLO ADVENIO SOLITVDO A. O. signa ab his, quae sunt, quae non esse deceret. 2 SOLITVDO ANTE OSTIVM quasi circumuentum et non consentientem Pamphilum excitat ad gaudium laetitiae suae. 3 IAM ID GAUDEO sic Vergilius (*Aen. I 697*) 'cum uenit, aulaeis iam se r. s.'
- 363 **26** 1 RECTE DICIS <hoc Charinus dicit>. 2 PERGE uultu enuntiandum: hoc dicit Pamphilus. 3 MANEO ne temporius fugerit. 4 INTEREA temporis longi significatio. 5 INTROIRE NEMINEM <a> non factis.
- 364 **27** EXIRE NEMINEM quid si intus erant? ideo ait 'exire neminem'.
- 365 **28** NIHIL ORNATI ἀρχαϊσμός. sic Sallustius (*Hist. I fr. 72 M.*) 'igitur senati decreto seruiendumne sit?' 15
- 366 **29** 1 MAGNUM SIGNVM proprie 'signum' pro argumento. 2 NUM VIDENTVR CONVENIRE a consequentibus argumentum.

1 CHREMEN *add. Steph.*, sic *W.*; *cf. ad v. 31* | chremem *T* *CV* | et *om. A* | chremētem *A* | ut *om. TC* | darem *C*, daren/// *V* | daretē *BTC* || 3 CVM — ADVENIO *om. B* | cum il. adue. *C*, cum r. a *T* | sol. *V*, solit. *C*, s. *T* | a. o.] e. a. ho. *V*, a. h. *TC*, *cf. II B*, 6 | ab his *om. TC* || 4 quae sunt *om. B* | pronuntian- dum? | hoc *C* || 5 temporius *W.*: in temporis *A*, ui temporis *B*, temporis *TC*, in *ras. V*² | fugerit *W.*: fuerit *ABTC*, fuerit <dilatō> in *ras. V*² (= *dett.*) | interea temporis in *ras. V*² || 6 nominem *A*, nemi *B* | a *add. Steph.* | factis] satis *V* || 7 ne- minem *bis A*, ne. *B* | quod *C*, quid *V* | si intus] finius *A* | ait] aut *A* || 8 ΔΡΧΔΙCΜΟC *A*, ΔΡΧΔCΔΔΟC *B*, ἀρχαϊσμός *V*, **** *C*, *om. T* | sic *om. B* || 9 igitur] ergo *BTC* | senatus *ABV* | ser- uiendumne sit *TC*, sed uidendi ne sit *A*, sed uidendum ne sit *V*, *om. B* || 10 signum *om. B* || 11 Num *V*² | ui. haec conue. nup. *B*

- 367 **30** 1 NON OPINOR DAVE OPINOR ille opinionem accommodat tantum, hic multum attribuit coniecturis.
 2 OPINOR NARRAS quoniam argumenta sunt ex coniectura, 'opinor' dixit; nam contra opinionem 'certa res est'. quae autem opinamur, putamus; quae putamus, incerta sunt. 5
 2 OPINOR NARRAS bene a prima ad secundam personam.
- 369 **32** 1 HOLERA ET PISCICVLOS MNVTOS sufficeret diminutivae 'pisciculos' dixisse, quos sic 'minutos' dixit et [pretium] 'obolo' esse emptos, quae est ultima nummorum significatio; sunt enim genera piscium minorum, quae 10 magno ueneant. hic ergo etiam de pretio uilissimos pisces significauit. 2 *Et* quid si 'minutos' sed omnibus? 'seni' dixit, ut obsonationis ostenderet causam. 3 HOLERA ET PISCICVLOS quod supra (v. 23) generaliter 'paululum obsonii', hic specialiter dixit. 15
- 368 **31** 1 ETIAM PVERVM INDE ABIENS CONVENI CHREMI sic 'Chremi', ut Ulixi et Achilli. 2 ETIAM PVERVM 'etiam' pro praeterea.
- 369 **32** 4 IN CENAM SENI misere 'seni', cuius maior est cura domi. 20

1 DAVE *om.* B | OPINOR *om.* BTC || 2 hic] duo A | attribuit] accomodat TC | coniecturae V || 3 opi · nar · B | et coniecturae *codd.*, *corr.* Schopen || 4 opinor Steph.: opinionem *codd.* | dixit *om.* B || 5 opinamur V || 6 opi · nar · B | bene *om.* B | <persona> prima B | personam *om.* B || 7 olera TCV, *om.* B | ET] e · T, *om.*

BC | piscilos A | minuto⁸ (*sscr. m. 2*) C, mi · B | deminutivae A, diminuentem V || 8 quos Schopen: quod *codd.* | pretium *secl.*

W. || 9 emptos esse B | numorum A || 10 sed (*corr. m. 2*) C | nummorum piscium TC, piscium B || 11 magna TC | ueneunt B | etiam *om.* V | uilissimo V, iulissimo A || 12 et quid si *ed. pr.*: et si quid si AB, et quidem sic V, et quidem si TC | minutos A, minutos *in ras.* V² | sed omnibus seni ATC, *** sed seni B, non omnibus sed *in cenam* seni V || 13 obsonationis A, obsonationibus T | olera BV || 14 pis · B | obsoni B || 16 INDE — Chremi] i · a · c · cremi B || 17 ut *om.* TC | ulissi B | et] ut TC | achilli V, acchilli C, atchilli T, at illi A || 18 pro praeterea] propterea AB, praeterea TV, (*ex prot- corr.*) C || 19 misere ABTC, misere V, mire *dett.*, Steph. | est maior BTC

- 370 **33** NVLLVS SVM 'nullus' pro non, ut alibi (*Hec. I 2, 4*)
'nullus dixeris'.
- 371 **34** 1 QVIDITA una pars orationis. 2 RIDICVLVM
CAPVT <'caput'> pro toto homine. *nemo enim ore con-*
tempto ex aliis membris hominem uelit significare. et est 5
συνεκδοχή τρόπος.
- 372 **35** 1 QVASI NECESSE SIT SI HVIC NON DET ostendit uitio-
sum ἐνθύμημα hoc esse, in quo altero sublato non neces-
sario alterum relinquatur. 2 SI HVIC NON DET TE I. V. D.
hoc laborat Dauus, quemadmodum Philumenam Charinus 10
propriis laboribus promereatur uxorem. 3 SI HVIC NON
DET TE ILLAM VXOREM DVCERE artificiose Dauus Charinum
excitat, ut, si fieri possit, adiuuetur negotium Pamphili,
dum ille sibi prouidet.
- 373 **36** 1 NISI VIDES 'uides' prouides. 2 AMBIS magna- 15
rum rerum desiderium et appetitus ambitio dicitur.
- 374 **37** VALE confirmata re a factis et personis delibera-
tina nascitur.

3.

- 375 **1** 1 QVID IGITVR SIBI VVLT PATER haec scaena de-
liberationem continet Dauis et Pamphili. 2 Et bene 20
'igitur': si enim falsae sunt nuptiae, quid cogitat? sto-

1 SVM *om. B* | nullus *om. TC* | ^{et ullus} ut alibi (*sscr. m. 2*)
V, alibi *TB* || 3 RIDICVLVM *om. B* || 4 caput *add. W.* | con-
tempto V, contempto B || 5 uelit hominem V || 6 sine doche
ABC, sinodoche TV | tropos ABV, tropus TC || 7 necesse C |
SIT — DET] etc. B | ostendit — 12 DVCERE *om. TC* || 8 ΕΝΘΥΜΗΜΑ
A, ΗΝΘΥΜΗΜΑ B, ἐνθύμημα M⁴, **** V | sublato altero
B || 9 DET] d. V | te. i. u. D; A, t. i. u. t. V, *om. B* || 12 DET]
d. BTV | t. illum (i. T) u. d. TV, *om. B* | Dauus *om. B* ||
13 potest V || 14 illa (*corr. m. 2*) C || 15 NISI VIDES *om. B* ||
16 adpetitus A || 17 re a] rei A | factis et <a> T, *in ras. V*²,
(a *sscr. m. 2*) C || 19 SIBI *om. AB* | uolt B | PATER *om. B* | scaena
om. B || 20 pamphili et dauis continet B || 21 enim *sscr. C* |
cogitat <c.> stomnacasse C

novam p.c.
ignorat est.
Teneb.

machose etiam hoc dixit (<quid> sibi <uult>), ut ille
(*Verg. Aen. VI 318*) 'quid uult concursus ad amnem?'

376 2 SI ID SVCCENSEAT 'id' ob id, propter id.

377 3 NEQVE ID INIVRIA id est: usque adeo iniustus sibi
uidebitur, ut se iniustitiae ipse condemnet. 5

378 4 AD NVPTIAS PERSPEXERIT perspicere est ad plenum
et perfectum uidere.

380 6 1 TVM ILLAE TVRBAE τὸ 'illae' ad terrorem rettulit.

2 QVIDVIS PATIAR hoc est: patiar me uxorem ducere.

3 PATER EST PAMPHILE hoc uultuose pronuntiandum 10
est. 4 *Et* mire 'pater' dixit, ut in ipso nomine uideatur
habere auctoritatem. 5 *Et* ueluti dormitantem et ob-

litum potestatis paternae his tribus excitat: 'pater est,
Pamphile' 'difficile est' 'haec sola est mulier'. 5 QVID-
VIS PATIAR sunt qui 'quiduis' pro quicquid euenerit in- 15
tellegant, quia dixerat (*I 5, 42*) 'adeo me ignaum putas?'
alii pronuntiant, ut sit sensus: quid me uis facere? an
ut hoc patiar mihi uxorem dari? 6 PATER EST a neces-
sario argumentum.

381 7 1 DIFFICILE EST hoc est 'resistere' 'contradicere'. 20

2 DIFFICILE Pamphilo, perniciosum Glycerio. 3 SOLA

1 quid *et* uult *add. W.* || 2 quod *C* | annem *C* || 3 suc-
censerat *V*, succensent *A*, succense · *B* | propter *Steph.*: post
codd. || 4 *id om. B* | iniuria *C* | id est] id *C*, est *V* || 5 uidetur
(*bi sscr.*) *C* | se] · so · *C* || 6 *AD* — PERSPEXERIT *om. B* | perspe-
xerit *V*, pers. *T* || 7 perfecte *V* || 8 TVRBAE τὸ] turbeτo *V*, turbae
C, tum *T*, *om. B* | illae *om. B* | terorem *B* || 9 quiduis pa · *B*,
quid inspartiar *A*, quem uis patiar *C* | parciar *A* | ux · ducere
B || 10 pam · *B* | uoluptusse *V* || 11 est. *Et om. B* | in *om. TC* |
uideatur *ex -entur corr. A* || 13 paternae potestatis *B* | pater est
in ras. V², pater *ABTC* || 14 <resistere (*in mg. m. 2*)> dif-
ficile *V* | est 2. *om. BTC* | mulier *om. B* || 15 PATIAR] pa · *B* |
sunt quicquiduis (quidq- *T*) *TC*, sunt quiduis *A* | quiquid *A* |
euenire *T*, (*i ex e corr.*) *C* || 16 adeo *BV*, ad et *A*, adeon *T*,
in mg. C¹ || 17 uis *om. T* || 18 ut hoc *sscr. C¹*, ut *B* | dare *T*,
dareⁱ (*corr. m. 2*) *V* | a *sscr. V²* || 20 hoc resistere *TC*, <re-
sistere (*in mg. m. 2*)> hoc est resistere *V* || 21 pamphilo diffi-
cile *TC* | glycerio perniciosum *B*

autem: sine defensoribus propriis. 4 *Et* 'sola' et 'mulier' dixit. 5 *SOLA* sine auxilio ac per hoc deserta.

6 *DIFFICILE EST ἀποσιώπησις* cum uultu: deest 'resistere'.

7 *DICTVM AC FACTVM* prouerbum celeritatis, id est cito.

8 *DICTVM AC FACTVM INVENERIT* pro 'inueniet': coniunctio modo pro indicatiuo usus est. et est honesta locutio.

382 8 1 *QVAMOBREM EICIAT* o. callide ad eius periculum se conuertit, cui plus amator timet quam sibi; ideo uincitur statim. apparet autem Dauum male sic agere, quia cum caueat Pamphilo, tum cum maxime formidat senem. 2 *OPPIDO* ex oppido, ex ciuitate. 3 *EICIAT* miratur et stupet. 4 *CITO* illo admirante hic etiam confirmauit. addidit etiam tempus celeritatis.

383 9 1 *CEDO* 'cedo' singularis numerus est, 'cette' pluralis, ut salue, saluete. 2 *DIC TE DVCTVRVM* pronuntia 'dic' quasi rem facilem et nullius praeiudicii.

3 *DIC TE DVCTVRVM* hoc est, quo a principio nitebatur.

384 10 1 *EGONE DICAM τὸ 'ego' ἔμφασιν* habet, hoc est

1 autem *TV*, autē *C*, int̄ *A*, om. *B* || 2 ac] et *B* || 3 *ΔΠΟ- CΙΘΠΝCIC*. *A*, *ΔΠΟCΠΗCIC* *B*, *αποσιώπησις* *V*, a.n.o.ci.o.n.u.ci.s. *C*, a.n.o.n.u.c.e. *T* | cum deest uultum *V* | <ut> deest *A*, om. *BTC* | desistere *TC* || 4 *DICTVM AC FACTVM* om. *B* | ac] aut *V*, aut <factum Dictum ac> *T* | prouerbum — 5 *FACTVM* hic om. *B* | prouerbum <est> *V* | id est] uel *TC* || 5 ac] uel *B*, aut *V* | pro om. *B* | inuenie *A*, inueniret *T* | coniunctio — 6 locutio] honesta locutio modo pro modo <prouerbum — factum> *B* (cf. supra) | et est] est *V*, et hec *TC*², in hac *C*¹ || 7 *QVAMOBREM* om. *B* | o. om. *BV* | periculosum se *A* || 8 cuius *A* | quam sibi timet *B* || 9 Dauum post agere in *B* | sic agere *ABV*, se agere *T*, (in mg. al' suadere m. 1) *C* || 10 cum sscr. *C*² | tunc *B* || 11 oppido *B* | ex oppido om. *B* | exiuitate *A*, et ciuitatis *T*, ciuitate *BC* | *EICIAT* om. *B* || 12 minatur *B* | cito] cetu *TC* | hoc *V* | confirmat *TC*, confirmet *V* || 13 etiam] et *TC* || 14 cedo om. *BTCV* | numeri *TC* | est — pluralis om. *B* | est <tantum> *V* | cette *Schopen*: certe *A*, cetera *TCV* | pluralis sscr. *V*², pluralis <tantum> *TC* || 15 saluete] saluere *B*, soluere *A*, salueris *T* | *TE DVCTVRVM* om. *B* || 17 *TE DVCTVRVM*] t. d. *B* | quo *Schopen*: quod *codd.* | ab initio *TCV* || 18 egon *TC* | *DICAM*] dico *A*, dic. *B*, d. *T* | to *C*, te *T*, tū *B* | *ΕΝΘΦΑCΙΝ* *AB*, .en. qz. em *TC*, *emphasim* *V*

uel: quem non oporteat dicere, uel: quem non conueniat fallere atque mentiri. 2 CVR NON non interrogat, sed facilitatem rei ostendit. 3 NUMQVAM plus habet negationis quam 'non'.

385 11 EX EA RE QUID FIAT VIDE ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως. 5

386 12 1 VT AB ILLA EXCLVDAR HOC CONCLVDAR mire 'hoc': amicam pronomine significat dicens 'ab illa', huic nec sexum seruauit, ne uxor esse uideatur. 2 Et ex ferarum translatione 'concludar' dixit, ut alibi (*Phorm. V 1, 17*) 'conclusam hic habeo uxorem saeuam'. 3 VT AB ILLA 10 EXCLVDAR HAC CONCLVDAR ἐν ὑποκρίσει, nam aliud infert, atque intellegit Dauum dicere.

387 13 1 NEMPE HOC SIC ESSE OPINOR DICTVRVM PATREM coniectura atque diuinatio, an hoc an illud euenturum sit. 2 NEMPE HOC SIC ESSE OPINOR ab imitatione. *mimesis* 15 enim dicitur. 3 NEMPE HOC a possibili.

389 15 1 CEDO QUID IVRGABIT 'cedo' singularis tantum, 'cette' pluralis. 2 HIC REDDES OMNIA 'hic' aduerbium loci non est, sed aduerbium temporis, ut Vergilius (*Aen.*

1 quem 1.] quae V || 2 NON non] non ἴδῃ A, non non V non^{non} C || 3 facultatem A || 5 EX] et TC | quod AV, om. T | ΔΠΤΝΣΚΒΑΔΕΩC A, -CEOC B, ἀπὸ τῆς *** M⁴, **** TC V || 6 EXCLVDAR om. B | hac concludar AC, h. c. T, sscr. V², om. B | hoc amicam W.: hanc cum (eum C) codd. || 7 huic W.: illic codd. | nec sscr. C² || 8 uideatur esse V || 9 concludar V || 10 habet A || 11 excludar hac concludar V, ex-hac con. B, excludar C, e. T, concludar A | ΕΝΥΠΟΡΡΙCΙ A, ΕΝΠΟΚΡΙCΙ B, ἐν ὑποκρίσει M⁴, **** TC V || 12 Dauum] Dictum C || 13 nepe A | sic esse hoc C, s. e. h. T, om. B | sic opinor d. p. — 15 (NEMPE om.) HOC in mg. V² | DICTVRVM PATREM] d. p. T, om. B || 14 uel illud V² | uenturum TC V² || 15 hoc om. TC | ab imitatione A, a limitatione C | mimesis BT V, numesis C, numesi A; mimesi? (μῆσει Klotz) || 16 enim dicitur ducitur(?) B, ducitur enim TC || 17 quod A | iurgabitur A, iur. B | singularis] <quid> singt A, singularis V, singularis <numerus> B, singulariter TC | tandem T, tamen C || 18 cette Schopen: cetera codd. | pt AB, pluraliter TC V | OMNIA] etc. B || 19 loci — aduerbium om. B | sed om. T | ut om. B

IX 246) 'hic annis grauis atque a. m. A.' 3 REDDES
facies, restitues. 4 CEDO QUID IVRGABIT ab utili.

390 16 INCERTA VT SIENT hic est euentus,

391 17 1 SINE OMNI PERICVLO hoc est: sine ducenda Philu-
mena. 2 NAM HOC HAVT DVBIVM ne consentiat Chremes 5
filiam dare.

392 18 1 NEC TV EA CAVSA M. H. Q. F. NE IS MVTET SVAM
SENTENTIAM hoc est quod supra (I 5, 7) 'id mutauit, quia
me immutatum uidet'. 2 NEC TV EA CAVSA MINVERIS
quia promisisti te esse ducturum. 10

393 19 1 NE IS MVTET SENTENTIAM Chremes scilicet.
2 NE IS MVTET redit ad consilium et coniungit euentum.

394 20 PATRI DIC VELLE VT CVM V. T. I. I. N. Q. scilicet
ne securus, quod non sit daturus Chremes filiam suam,
parui faciat iram patris et neget uxorem ducere utpote 15
fretus neminem alium sibi commissurum coniugem.

395 21 1 NAM QVOD TV SPERES sunt qui 'speres' pro
timeas habeant. 2 NAM QVOD TV S. alium daturum.

1 annis V, omnis B | adque A. M. A. A, a. d. q. a. m.
a. TC, a. q. a. m. a. V, etc. B || 3 scient A, scient C,
fiant^{sic} (corr. m. 2) V, s. T || 4 OMNI om. B | hoc est om. B ||
5 NAM — 6 dare om. B | haud V, aut ATC | dubium in ras.
A, d. T, d. e. V | Chremes] dire me A || 7 NEC TV] nec eu
A, om. B | [M.] minueris B | H. | SENTENTIAM om. B | H.] o. T |
F.] . S. A, f. C | fort. post F. lac. signanda | is] his A | mutet
sententiam^s tuam C, m. s. s. TV | <nec tu ea causa minueris
(nec t. e. c. m. T)> hoc est TC, in mg. V² || 8 hoc — 9 uidet
om. A | hoc — 10 ducturum in mg. V² | quia B, quoniam
TCV² || 9 EA CAVSA] e. c. BT | MINVERIS] mi. V², m. T ||
10 promixisti (corr. m. 2) C || 11 his A | mitet A, m. V, om.
B | SENTENTIAM hic om. B | scilicet chremes B || 12 NE IS] suam
sententiam B | reddit A, (reddit C) post consilium TC || 13 DIC
— q.] etc. B | DIC] hic A | CVM] c. V | V. T. I. I. N.] u. i. i. n.
V, ut n. n. T, ut. nn. C | scilicet Steph.: sed codd. || 14 chremes
daturus TC || 15 faciet A | negat TC || 17 NAM QVOD TV om. B |
SPERAS et speras V || 18 timeas in ras. V² | NAM — daturum
om. B | tu spe. C, tu sp. in ras. V² | alium Klotz: aliam
ATC, illam V

3 PROPVL SABO hoc est: causam inanem esse monstrabo, id est: ostendam nihilominus te esse ducturum aliam uxorem, etiamsi hanc non duxeris. 4 PROPVL SABO eleganter pro eo, quod est repellam. 5 VXOREM HIS MORIBVS deest aliquid, ut sit: his moribus agenti, aut: his moribus praedito. 6 VXOREM HIS MORIBVS DABIT NEMO ne alteram quaerat.

396 22 1 INVENIET INOPEM ὑποφορὰ εὔστοχος. 2 INVENIET INOPEM sed ne inopem quaerat. 3 INVENIET INOPEM sunt qui κατὰ ἀνδιποφορὰν dici putant 'inueniet inopem potius, quam te corrumpi sinat'.

397 23 SED SI TE AEQVO ANIMO FERRE ACCIPIET NEGLEGENTEM FECERIS hoc est: etiam in paratis nuptiis.

398 24 1 ALIAM OTIOSVS ex otio, hoc est securus. 2 INTEREA ALIQVID A. B. sed ne quaerendo inueniat. 3 INTEREA ALIQVID mortem patris adolescentis in delicto pro bono seruus ostentat. 4 ACCIDERIT et ad causam refertur et certe, quia mortem patris bonum denuntiat. 5 ACCIDERIT nota 'acciderit' etiam pro bono et ab hoc et apud ueteres frequentatum.

399 25 1 HAVD DVBIVM ID QUIDEM EST plus intulit, quam

1 id est B | <esse> inanem V | esse] rē A, et V || 2 nihil minus B | esse om. B | ducturis B | uxorem om. B || 3 eleganter post repellam in B || 4 pro — est om. B | repellas C | MORIBVS] m · d · ne · B || 5 aliquid V, aliqd A | ut sit in ras. V² | moribus 1.] m · T | moribus 2.] mo · B || 6 VXOREM om. B | MORIBVS — NEMO] m · da · n · B | ne om. V || 8 INOPEM] ino · B | ΥΠΟΦΟΡΔΕΥΕΥΣΤΙΚΟΣ A, ΥΠΟΦΟΡΔΕΥΣΤΙΡΟΣ B, ***** CV, om. T; εὔστοχος Steph., ἐφεπτικός Lindenbr. | inueniet ino · B, inopem inueniet C || 9 sed ne inopem om. T | sed — 11 inopem om. B | inueniat T || 10 sunt qui in ras. V² | ΚΑΤΑΔΑΝΤΙΠΟΦΟΡΑΝ A, κατὰ ἀνδιποφορὰν M⁴, **** TC V || 12 SED — ACCIPIET om. B | negli fe B || 13 id est B || 14 ALIAM om. B | id est B || 15 ALIQVID] a · BV | a. b. in ras. V²; B · AB | sed] s TC | quaerendo A || 16 ALIQVID] a · etc · B | delictis B | pro bono] proba TC || 17 seruus om. A | ostendit TC, (-dit) V || 18 quia <e> V | denuntiate A |

ACCIPIET] dēciderit (sser. m. 2) C, desereret T, om. BV || 19 etiam sser. C¹ | et ab hoc om. V || 21 DVBIVM ID] du · i · B | id <est> quidem <Id> est V² | plus om. TC

interrogatus est. 2 VIDE QVO ME INDUCAS 'quo me inducas' in eadem translatione permansit, qua sursum dixit (v. 12) 'hoc concludar'. 3 Bona *οἰκονομία*, ut mox iuste Dauo succenseat Pamphilus. 4 QVIN TACES 'quin taces?' cur non securus es? significat, *nam nunc tacere* <est> securum esse, ut in *Adelphis* (II 2, 1) 'tace, egomet conueniam Pamphilum'. et ideo ille ut consentire dicenti 'taces' uideretur, 'dicam' <ait>, ut scias illum non silentium sed securitatem imperasse. 5 QVIN TACES correptio est silentium praecipientis de eo dumtaxat, ne timeat de 10 nuptiis. 6 Id est: esto securus, nam tacere securi est.

400 26 1 PVERVM AVTEM NE RESCISCAT uidetur hoc illi contrarium esse, quod dixit (I 3, 14) 'quicquid peperisset d. t.' sic ergo soluitur: quod ibi seruus cum stomacho dixit, hic tamen Pamphilum uerecunde locutum accipimus. 15 2 PVERVM AVTEM NE R. num diuinat an 'puerum' pro quolibet sexu, — 3 *Subolem*, hoc est filium significat, ut (I 3, 14) 'quicquid peperisset d. t.' — ut Graeci [pueros] *παῖδας*?

1 est om. TC | VIDE QVO ME om. B | INDUCAS] ducas C, d. T | quo me inducas om. BTC || 2 eodem A, eandem T,

emdez C¹ | translationem TC | qua V, quia ABTC | rursum dicit TC || 3 hoc (cf. ad v. 12)] hac *codd.* | condular A | *Ol-KonoMia* A, *oeconomia* BV², *yconomia* TC || 4 succenseat pamphilus dauo TC | pamphilo V | TACES] ta · B | quin taces (2.) in ras. V², qui itaces A, om. BTC || 5 cur in ras. V² | significat] sig^a A, signum V, om. B | nam] iam A | nunc] non TC | est *add.* Goetz | <pro> securum B || 6 ut om.

C | tace egomet] mee ^o T, mee ego C | conuenio A | Pamphilum] ipsum Ter. | dicenti V || 8 tacens ATC; quin taces Steph. | ait (ante dicam) *add. dett.* | scilentium C || 9 impetrasse BC | TACES] ta · B || 10 <c> ne C || 11 Id est] id TC || 12 autem ne re · V, autem ne resciscat C¹, autem ne rescitat A, a · n · r · T, etc. B || 13 esse contrarium B | dixisset V | peperisse B || 14 d. t.] d · to · T, de · to · C. decreuere tollere B | ubi TC | stamaco B, stomacho C || 15 hinc ATC | tantum V | locutum uerecunde B | accepimus TC || 16 NE] n · BT | re · V, rescii C, r · T | nam TC | añ *sscr.* C¹ || 17 sobolem TCV | hoc est om. B | filium ABTC, foetum V (*recte?*) | significat om. B || 18 pe · B | d · tol · B, de · to · V | ut om. T | pueros BV, -ris A, -rum TCM; *del.* Schopen | ΠΔ|Δc A, Πα|Δac B, *παῖδα* M⁴, *** TCV

Homerus (*Il. I 255*) 'Πριάμοιό τε παῖδες' et Horatius (*c. I 12, 25*) 'dicam et Alcidem puerosque Ledaē'. 4 CAVTIO EST cautione opus est, hoc est cauendum est.

401 27 1 NAM POLLICITVS SVM SVSCEPTVRVM promissio et pollicitatio eandem vim habent, sed pollicitatio maioris 5 asseuerationis est. 2 HANC FIDEM ordo est: ut hanc fidem darem sibi, me obsecrauit, qui <se> sciret non deserturum.

403 29 CVRABITVR non 'curabo', sed impersonaliter cum difficultate, quod quasi arduum est et graue, dixit. 10

4.

404 1 1 REVISO QVID AGANT AVT Q. C. C. haec scaena nodum innectit erroris fabulae et periculum comicum; facit etiam executionem consiliorum. 2 REVISO QVID A. A. Q. C. C. πρὸς τὸ 'quid agant' auribus est opus, πρὸς τὸ 'quid captent' prudentia et sagacitate. 3 Et quod 15 supra dixit, non paenituit idem repetere 'obserues filium, quid agat, quid cum illo consilii captet' (*I 1, 142—43*); quod enim prudenter dictum fuerit, non piget repetere.

1 priamo (-us *T*) eo te paedes (pedes *TCM*¹, pēdes *V*) *ATCVM*¹, priamo ** eotepedes *B*, πριάμοιο τε παῖδα in *mg.* *M*⁴ | heratius *A* || 2 et] in *T* | alcidem *BV*, alchidem *ATC* | Laede *A* || 3 est — hoc est *om.* *B* | hoc est] hoc *V* || 4 NAM *om.* *B* | polli. *B* | sum susce. *V*, s. s. *T*, *om.* *B* || 5 eandem — pollicitatio *om.* *T* | tandem vim *A* || 6 adseuerationis *A* | est *om.* *BTC* || 7 sibi darem *TC* | qui *ex* quia *corr.* *C* || 10 difficultate *A* | dixit] ostendit *TC* || 11 Remso *A* | QVID — c. c.] etc. *B* | AVT] autem *A*, a. *T* | haec *B*, in *ras.* *V*², hac *ATC* | scena in *ras.* *V*², sententia *ABTC* || 12 modum <pamphilus> *V* | innectit *Sabbadini*: iniecit *codd.* | periculum *V* || 13 etiam] ^a *C* | consecutionem *B* | QVID — c. c.] *q*; *A. A.* que *A*, quid agant *q. C*, *q. a. q. T*, *q. a. B*, quid a. quid c. consilii in *ras.* *V*² || 14 πρὸς τὸ] poeto *A*, p̄sta *T*, prestat *C*, *om.* *BV* | opus est *TC* | πρὸς τὸ *M*⁴, ΠΡΟCΘΟ. *AB*, n. p. o. c. e. o *TC*, *** *V* || 15 prudentiam *V* | sagacitatē *A*, -tem *V* || 16 dicit *TC* | idem] .i. *C* | filiūs *C* || 17 cum — captet] c. illo c. captet *C*, cum i. c. c. *T*, cum illo captet *B* || 18 quid *A*

actio tamen ex his tribus consistit: cogitatione, dicendo, gerendo. 4 REVISO redeo ut uideam. 5 QUID AGANT quid respondeant, quid dicant.

405 2 HIC NVNC NON DVBITAT non dixit 'senex' aut 'pater', sed 'hic' cum odio, quoniam auerso animo loquitur. 5

406 3 1 EX SOLO LOCO 'solo' deserto, ubi meditari facilius possit. —

407 4 Et 'orationem' dixit, quod quasi ad plenum cogitari potuisset, quippe <uenit> meditat^{us} alicunde ex solo loco.

406 3 1 — Menander 'ἐδρευὼν εἶναι φασὶ τὴν ἐρητίαν οἱ τὰς ὀφθαλμοὺς αἰχροντες'. 2 VENIT MEDITATVS ALICVND E terror, obiurgaturi patris hortatio est ad promittendum Pamphilo quod iubetur.

408 5 1 QVA DIFFERAT TE 'differat' disturbet et in diuersum ferat. Vergilius (*Geo. III 197*) 'atque arida d. n.', — 15

2 Et in *Adelphis (III 4, 40)* 'miseram me, differor doloribus'. — hoc est in diuersum rapit, dissipat.

3 PROIN TV FAC APVD TE SIES non ne timeat cauet Dauus, sed ne amore a consilio suo alienetur Pamphilus. 4 APVTV

1 tamen] autem Bentley | cogitationem TC, <ex> cogitatione V || 2 regendo TC, agendo V | ut uideam om. A || 4 NVNC] me TC | non du. BV || 5 hic] senex B | odio] idio B, ideo A; ιδιωτισμῶ Schoell | animo aduerso TC || 6 EX SOLO om. B | solo — 9 loco om. A | facilius meditari B || 8 orationem sqq.] ordo turbatus in T || 9 aliunde TC, aliunde (sscr.

m. 2) V | ex so. lo. B || 10 ΕΥΡΗΘΙΚΟΝ (ΕΥΡΗΚΙΚΟΝ A) ΕΙΝΔΙ ΦΔΚΙ (ΟΔΚΙ A) ΤΝΝ (ΤΝΝ B) ΕΡΕΜΙΑΝ ΟΙ (Ο B) ΤΑC ΟΦΡΙC Alpontes (ΔΥpontes B) AB, ***** pontes TC, ***** V;

ἐδρευὼν Steph. || 11 aliunde TC, aliunde (sscr. m. 2) V | terror] cesor, sscr. teror C, terror (in repetitione cesor) T || 12 obiurgatur C, obiurgati T, <obiurgacionis> obiurgaturi B | oratio (in mg. uel hortatio) V | est] ex T || 14 QVA — TE om. B | TE differat om. TC | et sscr. C || 15 d. n. <c. > V, d. a. TC, om. B || 16 Et om. B | in om. TC | differam C || 17 id est

B | in aduersum C, om. B | rapior dissipor B, rapi^{or} dissipat^{or} (corr. m. 2) V || 18 PROIN TV FAC om. B | apud te scies C, a. t. s. TV, sies apud te B | non ne T | caueat TC || 19 amorē A | a in ras. V² | apud BCV, a. T

TE SIES pro paratus sis, cui contrarium est (*Heaut. V*
1, 48; Phorm. I 4, 26) 'non sum apud me'.

409 6 1 MODO VT POSSIM DAVE 'ut' ne non. 2 MODO
 VT POSSIM A possibili. 3 POSSIM apud me esse.

410 7 1 NYMQVAM HODIE TECVM ab utili euentu. 2 'Num- 5
 quam' plus asseuerationis habet quam 'non', ut Vergilius
 (*Aen. II 670*) 'numquam omnes hodie m. i.' 3 COMMV-
 TATVRVM PATREM iurgium habiturum. *hoc est enim 'uerba*
commutare'. 4 COMMVTATVRVM altercaturum. in Phor-
 mione sic (*IV 3, 33—34*) 'tria non commutabitis uerba 10
 hodie inter uos', quod est dabitis atque accipietis,
 id est iurgabitis. 5 Ego puto 'commutare uerba' esse
 pro bonis dictis mala ingerere, hoc est iracundia in
 maledicta compelli.

5.

412 1 1 ERVS ME RELICTIS REBVS I. P. H. O. uide quam 15
 mire, cum omnes consulto consilio sibi agere uideantur,
 omnes tamen rerum exitu inopinato ludificentur, et Simo
 et Pamphilus et Dauus et Charinus et ipse Byrria.

1 t. T | scies C, sis AV, s. T, om. B | pro paratus *Sabbad.*:
 preparatus ATC, paratus B, om. V | sis om. TCV | est om.

B || 2 non in ras. V² || 3 ut (et C) non ne TC, ut ^{pro} ne non
 (sscr. m. 2) V | MODO om. V || 4 POSSIM <daue> V | POSSUNT
 caput A || 5 TECVM] totum A, om. BTC | ab — 7 hodie om.
 TC | euentu BV, -tum A; inuentum *Sabbad.*, at cf. *Eugr. Fort.*
 et euentu | Numquam — 7 m. i. om. B || 6 adseuerationis A ||
 7 m. i.] moriemur inulti V || 8 PATREM om. BV | habiturum
 A | enim est V || 9 mutare *codd.* | commitaturum A || 10 si T |
 non om. B | commutabitis] esse mutabis TC || 11 odio inter
 uos A, inter nos hodie TC | quod est] hoc est V, hoc TC ||
 12 id est] id TC | esse] hoc est TC; hoc esse *Steph.* || 13 mala
 om. TC | hoc est] hoc TC, id est B | in C², et C¹ || 14 malis
 dicta T || 15 Crus me A, herus me C, erus meus B, om. V |
 relic. B, Delictis V | REBVS — o.] rebus omnibus. p. C, r. o. o.
 p. T, om. B | uide (ex inde *corr. m. 2*) V || 16 mire in ras.
 V², me AB | cum in ras. V² | consilio <consilio> sibi con-
 sulto B | sibi om. TC || 17 tamen omnes TC | exitum T, exiit
 A | inopinato ante rerum B | ludificantur B, -carentur TC |
 et Simo — 18 Byrria om. TC || 18 dauus et pam. et cari. B

2 ERVS ME R. R. ad hoc uenit Byrria, ut in errorem concitet Charinum. 2 *Et* in hac scaena quattuor personae sine implicatione intellectus locuntur. 4 ERVS ME R. R. imponitur manus rebus, cum perficitur id quod coeperit, ut Vergilius (*Aen. VII 573*) 'imponit 5 regina manum'; relinquuntur uero res, cum imperfectae relinquuntur, ut Vergilius (*Geo. III 519*) 'atque opere in medio defixa r. a.' 5 PAMPHILVM HODIE OBSERVARE obseruatio duplex est: uel captationis uel obsequii. 6 ERVS ME R. R. adeo praeposuit hoc negotii omnibus 10 rebus.

414 3 ID PROPTEREA NVNC HVNC V. S. necesse est aut alterum esse superuacuum aut 'propterea' propter accipiendum.

415 4 HOC AGAM in gestu est, nam est figura corporis obseruantis, quid agatur. 15

416 5 VTRVMQVE ADESSE VIDEO et Dauum et Pamphilum.

417 6-1 QVASI DE IMPROVISO RESPICE AD EVM interest eius, qui repente aspexerit; nam uidebitur nihil dolose locuturus. 2 Ut (*Verg. Aen. XII 671*) 'respexit ad urbem'.

3 QVASI DE IMPROVISO RESPICE AD EVM scilicet ne meditata 20 eum intellegat habuisse consilia.

1 herus *TCV*, crus *A* | *R. R.*] *r. r. o. T*, *r. o. C*, relictis rebus *V*, *om. B* | ueniet *ATCV* | ut in *in ras. V²*, ut *n A* | errorem *in ras. V²* || 2 concitet *W.*: conciliet *ABT*, conculpet *C*, *in ras. V²* || 3 loquuntur *BTV*, locutum *C* | herus *TCV* || 4 *ME*] *m. V* | *R. R.*] *r. r. o. T*, *r. o. C* | manus rebus *om. A* || 5 quod] qui *A* | coepit *V* | ut *om. B* | 6 relinquuntur *AC* | uero — 7 relinquuntur *om. A* | uero *om. B* || 7 relinquuntur dimittuntur *Calph.* | ut] item *C*, *om. B* | atque] aut *B* || 8 *r. a.*] reliquit aratra *B* | *OBSERVARE*] *ob. B* | obseruatio *B*, seruatio *C*, seruato *T*, seruitio *A*, seruitium *V* || 9 captatione¹⁸ (*corr. m. 2*) *V*, captionis *ATC* | obsequi *AT*, (*in -quii corr.*) *C* || 10 herus *BTCV* | *ME*] *m. V* | *R. R.*] relictis *C*, *r. r. o. T* | adeo posuit *TC*, ad coposuit *A* | negocium *V* || 12 id *A* | *v. s.*] uenientem sequor *B* | aut] ut *A* || 13 esset *AB* | propter *Klotz*: post *codd.* || 16 utrumque *da. et pam. (rel. om.) B* || 17 QVASI — *EVV*] de improviso *B* | interest *V* || 18 uidebatur *B* || 19 *Vt* — *EVV om. B* || 20 quasi <dixit> *TC* | *DE — RESPICE*] *d. I. R. A*, de improviso *r. i. TC* | mediata *T* || 21 intellegat eum *V*

- 418 7 HODIE VXOREM D. V. D. V. 'uolo' et 'nolo' nimis im-
periosa et superba dictio est, ut alibi (*Ad. III 3, 22—25*)
'piscis ceteros purga D.; g. i. m. i. a. s. l. p.; u. e. u. e.; p. nolo.'
- 419 8 NVNC NOSTRAE TIMEO PARTI Q. H. R. <*****>
- 420 9 1 IN ME MORA recusantis est magis, non uolentis 5
consensio tam segnis ac tepida, si penitus consideres.
2 HEM percussus hoc dicto Byrria interiectione magis quam
uerbo exclamauit.
- 422 11 1 CVM ISTVD QVOD P. I. C. G. nimis obsequenter
locutus est pater: et 'postulo' pro iubeo et 'impetro' pro 10
extorqueo. 2 POSTVLO iuste uolo; petimus enim pre-
cario, poscimus imperiose, postulamus iure.
- 421 10 QUID DIXIT nota hic Byrriae personam quartam,
sed non admixtam.
- 422 11 3 <CVM> IMPETRO pro 'cum impetrem'. 15
- 423 12 1 ERVS QVANTVM A. V. E. cadere spe dicuntur, qui
leuati a summo ad inferiora labuntur. 2 VXORE hoc est
matrimonio ac nuptiis. 3 SVM VERVS id est ueridicus,
ut (*IV 1, 23*) 'falsus' pro fallaci. 4 VXORE EXCIDIT quod
Graeci dicunt 'ἀπέτρεν'.

1 HODIE VXOREM *om. B* | d. u. d. uo. C, uolo B | nolo et
uolo C, uolo et uolo V || 2 et] est A | superbia A | alibi *ex*
-bo *corr. C* || 3 pisces TCV | D. — nolo] D. G. I. M. I. A. S.
I. P. V. E. V. E. P. nolo A, d. u. m. i. (r. T) a. s. L. p. u. e.
u. c. (e. T) p. uolo TC, g. d. i. m. a. s. l. p. u. e. u. c. p. uolo
V, d. etc. B || 4 NVNC — R. *om. B* | timet A | quia h. r. V |
lac. sign. Klotz || 5 in me mora bis B, in memoria V, inmemori
A | non] quam *in ras. V* || 6 consentis T | tam] ea C, *om. T* ||
7 percussus ATCV, percussus B || 9 CVM — P. *om. B* | istuc
V | quid A | p.] po. C | i. c. g.] i. g. TC, impetro etc. B ||
10 iubeo V, uideo AB || 11 extorque A | <quae> precario
codd. || 12 poscīri A | imperio sed (*d m. 2*) V || 13 DIXIT do
A | hic V, hanc TC | quartum A, partem TC || 14 admixtam
V, admota A || 15 pro — impetrem *om. A* || 16 ERVS — E.]
excidit B | herus TCV | a^u C | v.] q. T | sepe V || 17 leuati
<animo> TC; *recte* | id est B || 18 <a> matrimonio B, mat-
rimonii C | SVM *om. B* | hoc est, *sser.* id est C, *om. B* | ueridicus
ex uir- corr. C, ueriditus A || 19 fallaci] fallax V; falsi-
dicus *ed. pr.* | quod] quia C || 20 ΔΝΕΤΥΧΕΝ A, ΔΠΤΕΥΧΕΝ
B, *** TCV; ἐξέπεσεν καὶ ἀπέτρεν Steph., ἐξέπεσεν Schopen

- 425 **14** NVLLANE IN RE ESSE CUIQVAM HOMINI F. non in nullis rebus, sed neque in rebus neque in persona, ut Vergilius (*Aen. IV 373*) 'nusquam tuta fides', cum in amore fracta esset ab eo 'quem subhisse u. c. a. p.' (*IV 599*) audierat. alibi Terentius (*Phorm. I 2, 10—11*) 'cuius tu 5 fidem in pecunia perspexeris, uerere ei uerba credere? ubi quid mihi lucri est?' et hic ad rem 'perspexeris'.
- 426 **15 1** VERVM ILLVD VERBVM EST id est prouerbiū et sententia. 2 *Et* sic ueteres 'uerbum' pro sententia.
- 427 **16** OMNES SIBI MELIVS MALLE QVAM A. sic alibi (*IV 10 1, 12*) 'proximus sum egomet mihi'.
- 428 **17** EGO ILLAM VIDI V. F. B. hic corrigitur a poeta, quod per iracundiam dixit Pamphilus (*I 5, 15*) 'aliquid monstri alunt'.
- 429 **18 1** MEMINI VIDERE aut: memor sum me uidisse, aut 15 'memini uideri', non 'uidere', hoc est intellego. 2 An memini quod uiderim? 3 MEMINI VIDERE pro 'uidisse'. Ennius (*Ann. I fr. 17 M.*) 'memini me [quam]

1 IN — F.] etc. B | ESSE] e. V | cuiquam hominum fidem C, cuiquam hominif; A, c. hominis V, c. h. f. T || 2 nullis] non ullis A, ullis V | rebus Schopen (cf. *Ad. III 2, 32; Serv. Aen. IV 373*): terris *codd.* | neque in] nequeunt A | rebus Schopen: terris *codd.* || 3 cum] et TC || 4 facta A | que A | subhisse ATC | u. c. e. p. V, ucar. TC, humeris confectum aetate parentem B || 5 Terentius *om.* B || 6 prospexeris AV | uere ei uerbum T, *om.* C | credere] c. AT, in *mg.* C | ubi in *mg.* C², *om.* T | quid — est] quid michi licet A, quid mihi ul' eēt in *mg.* C², uel esset T, periculi nihil eēt V, etc. B || 7 ei hic ad rem perspexeris T, in *mg.* C² | perspexit AB, prospexit V || 8 uere illud. u. ē TC, uerbum B | illud (*corr. m. 2*) C, *om.* B | est *om.* BTC || 9 <ut> uerbum B, uerbum post sententia T | sententia <posuere> *dett.* || 10 omnes sibi malle melius C, malle sibi B | a.] al. B, alteri CV | sic *om.* B || 11 sum egomet. m. A, egomet sum mihi V, ego mihi sum B || 12 uidi *om.* V | v. *om.* ABTC | F.] forma B || 13 dixit per iracundiam B | aliquos T || 15 VIDERE] uide (e *ex i corr.*) A | aut I.] ut AC || 16 memini <me> B | uideri non *om.* V | non uidere *om.* TC | uidere — 17 quod in *mg.* V² | id est B || 17 an] aut V² | quod uider A | memini in *ras.* V² || 18 me minime A | quam *om.* Don. *Ad. I 2, 26 et Phorm. I 2, 24, item Charis. 98, 5*

fieri pauum'. alii — 4 Sic 'memini uidere' ut noui probare. — 'forma bona' distinguunt. 5 QVO AEQUIOR 'quo' hoc est qua re. 6 AEQUIOR SVM PAMPHILO beniuolentior, non iratus uel minus iniquus.

- 430 19 1 SI SE ILLAM IN SOMNIS 'in somnis' per noctem, 5 ut Vergilius (*Geo. I 208*) 'libra die somnique pares u. f. h.' et Plautus (*Merc. II 1, 1-2 = Rud. III 1, 1-2*) 'miris modis <di> ludos faciunt hominibus mirisque exemplis omnia in somnis danunt'. — 2 <AMPLECTI> quod uulgo dicitur cum illa manere, cum illa dormire. — alii 10 'insomnis' uigilans, sed melius per noctem.

Janu mipleas
'insomnem' heissen!

6.

- 432 1 1 HIC NVNC ME C. A. S. F. haec scaena dolos continet utriusque personae, quibus utraque et capit et capitur miro modo. 2 HIC NVNC <ME> CREDIT ALIQVAM SIBI FALLACIAM Dausus ita uidetur loqui, ut spectator, 15 non senex audiat, sed hoc agit, ut uelit a senex audiri.

433 2 GRATIA 'gratia' ueteres pro causa ponebant.

- 434 3 1 QUID DAVVS NARRAT uidetur illi blandius locutus

1 fieri *Iberg coll. Gr. L. V 645, 9* | pauidum *TCV* | alibi *TC* | nemini *A* | uidere ut *Daniel*: uideretur *A*, uidere et *BV*, uidere *TC* || 2 parare *B* | distinguunt *A*, -guit *V*, -guitur *BTC* | aequior <sum> *B* || 3 id est *B* | *svm om. TC* | *pamphilus A* || 5 se se illam *C*, sese i. *T*, sesillam *A*, *om. B* | IN SOMNIS | in s. *T*, hic *om. C* | in somnis *om. BTC* | in somnis — 9 in somnis *om. A* | noctem <in somnis> *C* || 6 ut] ait *T*, *om. B* | dies *TC*, diem^m (*corr. m. 2*) *V* | uf. h. *C*, ubi f. h. *V*, ubi fecerit horas *B* || 7 et] ut *TCV*, *om. B* || 8 ludos *V* || 9 sopnis *B* | danunt] danuno *A*, da nunc *BTC*, dici nunc *V* | AMPLECTI *add. W.* | quod] quia *TCV* || 10 cum illa manere *sser. C²* | cum illa dormire *om. B* | aliis *TC* || 12 huc *A* | non *B* | mei *A* | c. — r.] credit a. s. f. *C*, a. c. s. f. p. *V*, credit etc. *B* | cena *A* || 13 utraque capit (capud *T*) *TC*, et capit utraque *B* | et caper *T*, escapitur *C* || 14 CREDIT — 15 FALLACIAM] c. a. s. f. *TV*, cre. a. *B* | uidetur *V*, uideretur *AB* | <nullus> spectator *TCV* || 16 non senex *om. TC* | ait *BTC* || 17 GRATIA] gnā *A*, et ea. etc. *B* | gratia *sser. C²* || 18 NARRAT] n. *B* | blan||||| dius *A*

essē. 2 AEQVE QVICQVAM NVNC QVIDEM bene 'nunc quidem', — . *similiter* 'nunc nihil' (*Heaut. II 3, 26*) — ut paulo ante, cum dixit (*I 2, 14*) 'id populus curat scilicet'.

3 AEQVE QVICQVAM NVNC QVIDEM hoc est: nihil.

435 4 1 NIHILNE HEM 'hem' interiectio est irati aduersum 5 eum, qui neget se aliquid esse locutum. 2 Simul quid sit 'aeque quicquam nunc quidem' senex explicandum dat: 'nihil'. et est εὐφημισμός antiquorum pro 'nihil'.

3 NIHIL PRORSVS id est: neque <quicquam>. 4 'Nihil prorsus' dicitur, in quo nulla est ambiguitas; est enim 10 confirmatio negantis. 5 ATQVI EXSPECTABAM QVIDEM exspectamus tam bona quam mala, speramus bona.

436 5 1 PRAETER SPEM EVENTIT 'praeter' pro contra, ut (*Heaut. I 1, 7*) 'praeter aetatem tuam'. 2 HOC MALE HABET V. εἰρωνικός 'uirum' dixit defessum senem. modo 15 enim ioculariter dixit 'uirum'. 'uir' enim modo ad uituperationem cum ironia, modo ad laudem sumitur <sine> ironia.

437 6 POTIN ES MIHI V. D. integrum 'potisne <es>', id est

1 aequae V, equi C | quidem nunc q. B | bene nunc quidem in mg. C², nunc bene quidem V, bene quidem nunc B || 4 equi C | nunc in ras, V² | hoc — 7 quidem om. A | id est B || 5 NIHILNE HEM om. B | hem hem ex heu heu corr. V² | est om. B || 6 negat TC | se aliquid locutum esse T, sscr. C² || 7 equi C | explicandum (ex -di corr. V²) dat] explicat cum ait Steph.. || 8 et est om. TC | ΕΥΦΗΜΙCΜΟC B, Εyohδ^uCΜΟC A, ***** TC V || 9 nil V | est om. C | quicquam add. Schopen || 10 prorsus nihil TC | est nulla V | est enim Daniel: est nunc A, est et V, et est T, et est et B, est C || 11 firmatio A | ATQVI — QVIDEM om. B | atque C, aut qui A || 12 mala quam bona T || 13 PRAETER — EVENTIT om. B || 14 hoc — HABET om. B || 15 HABET] h. V | v.] uirum B | yronikos A, hironocos B, ironicos TC, γρονικός V | defessum (fe ex fo corr. m. 2) V | modo] non TC || 16 uir Schopen: uirum ATCV, om. B || 17 yronia AV, yronia C, tyronia T | ad laudem modo TC | sumitur] cum B | sine add. Steph. || 18 yronia ATV, (ex cyrcorr.) C; del. Schopen || 19 POTIN ES] potines A, potis (i ex e corr.) ne C, potis em T, potin^s (corr. m. 2) V | MIHI — D. om. B | es add. Umpfenb. | id est potes] pro potis TC

potes, ut Vergilius (*Aen. III 671*) 'nec potis Ionios f. a. s.' et deest illic 'est'. est autem nomen 'potis' et facit potis potior potissimus.

- 438 7 NVM ILLI MOLESTAE Q. H. S. N. 'quippiam' significatio est minimae rei. 5
- 439 8 1 PROPTER HVIVSCE HOSPITAE CONSVETVDINEM haec omnia pronomibus bene mollita sunt; etenim atrocita sunt, si cum suis nominibus nuda ponantur. 2 HVIVSCE HOSPITAE C. et 'hospitae', non 'meretricis' et 'consuetudinem', non 'amorem' dixit: ita omnia extenuat, ut Dauus 10 audeat confiteri.
- 440 9 AVT SI ADEO BIDVI EST AVT TRIDVI bene ait 'si adeo', ne, si omnino negaret, 'cur igitur tristis est?' ille diceret.
- 441 10 SOLLICITVDO propter turbationem. 2 NOSTIN DEINDE DESINET in significatione multorum, quae compendii 15 facimus, 'nostin?' dicimus.
- 442 11 1 EAM REM REPVTAVIT VIA 'reputauit' retractauit, quia putare purgare est, unde et arbores et uites putare dicimus. 2 VIA consilio, ratione.
- 443 12 1 LAVDO senex inducitur et credit. 2 DVM LICITVM EST EI 'licitum est' per te, hoc est: dum tu permisisti. 3 Et mire hic utitur senis uerbis: ipse enim

1 ut *om. B* | inonios *B*, torilos (cor-*C*) *TC* | f. a. s.] f. c. s. *V*, fluctus aequare sequendo *B* || 2 illic *Klotz*: illi *ABTC*, ibi *V* (= *dett.*) | est 1. *om. TCV* | autem] enim *TC* || 4 *NVM* — *N. om. B* | *NVM ILLI*] nihil *V* | q. h. s.] a. h. f. *T* | *n. in ras. V* | significatio est] *linges* est *A*, signum est *B*, significationem *TC*, significatio *gnis* est *V* || 6 huiusce h. con. *B* || 7 omnia] *oio C*, animo *T* | molita *B* | atrocita *A* || 8 si cum] qui ai *T* | nominibus] omnibus *TC*, omnibus uel nominibus *AB* || 9 *HOSPITAE*] h. *BT* | c.] i. *A*, *om. V* || 11 uideat *C*, -tur *T* || 12 *BIDVI* — 14 *SOLLICITVDO om. TC* | *BIDVI* — *TRIDVI*] b. e. a. t. *V, om. B* | ait] aut *BV* || 12 ne si] nisi *A*, ne si^{bi} *V* | est *om. B* || 14 *NOSTIN* — 15 *DESIKET*] nos inde inde sinet *A* || 15 desinet in *ras. V*² | significatine *A* | quae] qui *C* | compendii *Bentley*: -dio *codd.* || 17 *EAM* — *VIA*] *eam rem recte reputauit primam V, om. B* | reputauit *om. TC* || 18 et 1. *om. B* | putari *V* || 19 *VIA V*²; ina *A* || 20 *Ludo T* | creditur *A* | *DVM* — 21 *EST om. B* || 21 *EI licitum est*] illicitum ei *A*, illicitum ei *V*, licitum ei *B*, et licitum et *TC* | tu] tunc *A* || 22 mire in *ras. V*² | uerbis senis *TC*

supra dixerat (*I* 2, 17) 'dum tempus ad eam r. t., s. a. u. e. s.' 4 DVMQVE AETAS TVLIT dum esset immatura aetas nuptiis. 5 TVLIT duo significat: attulit et abstulit, passus est et pertulit. 6 DVM LICITVM EST EI sic et placitum et puditum dicebant, quod nos placuit et puduit.

444 13 1 TVM ID CLAM bene 'clam', quia nunc liquido apparet Pamphilum uoluntatem propositumque mutasse.

2 †TVM ID CLAM CAVIT NE VMQVAM INFAMIAE <EA RES> SIBI ESSET† mire utitur senis uerbis: ipse enim supra dixerat (*I* 2, 17) 'dum tempus ad eam rem tulit, s. a. u. e. s.'

446 15 1 NVNC VXORE OPVS EST ANIMVM AD VXOREM APPVLIT quasi denuntiatio est quaedam senis necessitatis impositae. 2 *Et* bene 'appulit' quasi ab iactatione fluctuum et aestus marini; has enim tempestates habet amor.

3 *Et* sic dixit 'ad uxorem appulit', ut supra (*prol.* 1) 15 'animum ad s. a.'

447 16 1 SVBTRISTIS VISVS EST ESSE A. M. 'sub' temperamentum est plenae pronuntiationis, ut 'subridet' non ad

1 dixit TC | r.] rem BCV | t.] tulit BV | s. — s.] S. A. V. G. S; A, s. au. e. s. C, s. a. u. f. T, om. B || 2 DVMQVE — 10 a. u. in mg. V² | DVMQVE et TVLIT om. B | aetas immatura BTCV | <esset> nuptiis B || 3 et] uel B | passus — 4 pertulit del. Schopen || 4 EI] . N. (= enim) C | sic ex sui corr. A || 5 pudicum AC | quod] quia TC, quae B | et] e V, om. rell. | puduit A || 6 TVM ID om. B | CLAM] | . c. c. T, da]em . c. C, dā (sser.) A | quia sser. A | nunc ed. pr.: non codd. || 8 TVM — 9 ESSET] schol. ad lemma DVMQVE AETAS TVLIT pertinere docet schol. 12, 3 | CAVIT — ESSET] e. n. u. sibi B || 10 ad — tulit] ad e. r. (et T) t. TC, a. r. t. V, ad etc. B | s. u. a. e. s. T, om. B | e. s. om. V || 11 VXORE om. C | OPVS] o. BT | ANIMVM — APPVLIT] a. a. u. a. TV | apulit A || 12 denuntiatione T, -nis C | est om. BTC | quaedam V, om. B | senis necessitatis ABV¹, (senis ante quaedam) TC, necessitatis seni V² (deti.) | impositae] site TC || 13 abiectatione C, abictione T || 14 et om. TC | marini estus TC | tempestatis B || 15 ad uxorem <animum> C, <a. > a. u. T | apulit A, a. T || 16 s. a.] scribendum appulit B || 17 VISVS — m. om. B | EST ESSE] e TC, est V | A. M.] ⁱ in in ras. V² | subtemperamen est C || 18 plenae om. A | ut C², et C¹ | <subtristis> subridet V

plenum [tristis aut] ridet, ut confessionem eliceret. 2 SVB-TRISTIS V. E. A. M. mire seruatum est in adulescente libero τὸ πρότερον et in amatore τὸ πιθανόν, nam et honesto iuueni non congruebat uersipellis uultus et amatorem absurdum fuerat ingenii celare tristitiam. itaque nec ad plenum tristis fuit, quia, <ut> dixit (II 3, 29), celanda res erat, nec gaudium fuerat, quia et ingenium et amoris necessitas in tristitiam retrahebat.

448 17 1 SED EST QVOD SVCCENSEAT TIBI quod ille a summo ad inum proposuit, hic causae deriuationem opposuit. 2 QVOD SVCCENSEAT TIBI succensere potioris est. 3 Succensere in re graui et iusta irasci.

449 18 1 PVERILE EST apparet Dauum nunc quaerere, quid respondeat et ad quam causam deriuat auersa suspicione tristitiam Pamphili, quam animo aduertit senex. 2 PVERILE EST . . NIHL EST utrum magis ideo suspendit, ut senex audire desideret, an quia necdum commentus est causam contra rependendam propositioni senis? 3 NIHL uidetur non posse inuenire.

1 tristis aut (ut *in ras. V³*) *secl. W.* | elicit *A*, diceret *TC* || 2 *A.*] aliquantulum *B*, *om. TC* | *m.*] mihi *B* | misere *TC* | libere *A*, *om. T* || 3 ΤΟΝΠΡΕΠΤΟΝ *A*, ΤΟΝΠΡΕΝΟΝ *B*, τὸ πρότερον *M¹*, ***** *TCV* | τὸ πιθανόν *Steph.*: ΤΟΠΤΕΝΟΝ *A*, Τ·ΦΠΙΘΟΝ *B*, **** *TCV* | nam et] "non "nam et] *V* || 4 non *om. V* | uersis pellis *A*, uersipellis *ex -es corr. C* | <ab> amatorem *C* | absurdum *sscr. V²*, surdum *B* || 5 ingeni *A*, ingenium *T*, -num *C* | tristitia *AB* | atque nec *in ras. A* || 6 ut *add. W.* | dixerat *B* | celanda] occultanda *TC* || 7 erat] esset *V* | quia *n̄* (*sscr. et*) ingenium *C* | amatoris *TC* || 8 iusticiam *T* | retrahebatur *V* || 9 SED — TIBI] nichil propter etc. *B* | quod — 11 TIBI *om. C¹*, *in calce pag. add. C²* || 10 proposuit *Westerh.*: opposuit *ABTC²*, apposuit *V* | hic *sscr. V²* | deriuatione *AV* | apposuit *V* || 11 succenserat *A* | succensere — est *om. TC* | potior^{is} (*corr. m. 2*) *V* || 12 <et> in *T* || 13 EST *om. B* | nunc quere *T*, *n̄* qui uerere *A* || 14 deriuat *V*, de . . . et (!) *C* | aduersa *A* | suspicione *om. T* || 15 animaduertit *V* || 16 EST *I. om. A* || 17 an *om. V* | necdum commotus *A* || 18 repetendam *V* || 19 inuenire non posse *TC*

- 450 19 1 AIT NIMIVM PARCE FACERE SVMPVTVM mirum ipsum dicere, ueluti fecit: et 'nimium' et 'parce'. 2 PARCE FACERE SVMPVTVM pepercit, ne diceret 'sordide'. 3 Et perturbati iudicium est, quia se ipsum pronomine ostendit.
- 453 22 MEORVM AEQVALIVM POTISSIMVM 'aequalium' <ab> 5 aetate, 'potissimum' <a> dignitate. *etenim potis potior potissimus facit.*
- 454 23 NVNC ET QVOD DICENDVM HIC SIET bene 'hic', ubi non sit adulescens.
- 455 24 1 TV QVOQVE PERPARCE bene 'quoque', quasi dicat: 10 cum ille peccet, quod pueriliter succenseat, tu quoque peccas. 2 TV QVOQVE PERPARCE NIMIVM et 'perparce' et 'nimium', cum sufficeret 'per'; etenim 'per' et 'nimium' uituperatio est, ut (I 1, 34) 'ne quid nimis'. 3 NON LAVDO quia 'perparce' et quia 'nimium'; nam parce agere laudis, 15 nimium peccati est. 4 NON LAVDO magna moderatione 'non laudo' dixit potius quam 'reprehendo'.
- 456 25 1 COMMOVI ideo 'commoui', quia argumenta dixit seni, quibus proditur non esse ueras nuptias. 2 COM-

1 Ait *sscr. V²*, om. B | NIMIVM — SVMPVTVM] parce etc. B | mirum TC, mire ABV || 2 PARCE] parce parce (*sscr. C²*) equalium TC, om. V || 3 SVMPVTVM] s. BT | pepercit] 'perparce' dicit Teuber | turbati iudicium V || 4 ostendit] posuit TC || 5 MEORVM — POTISSIMVM om. B | POTISSIMVM] p. o. C, p. u. a. c. V, om. T | ab add. W. || 6 a add. W. | ^{et}enim (*sscr. m. 2*) C | potis. tior. tissimus B || 7 potissimum^s (*corr. m. 2*) V || 8 sciet C, fiet A, s. T | hic] dic A, dicit (*corr. m. 2*) V || 9 non] nunc V | sciet C, est B || 10 TV QVOQVE] eu q q A | ^{per}parce (*sscr. m. 2*) V, per. B | bn (*del. et ille ssr. m. 2*) C | quoque] quaqua A | dicat] d. B || 11 <ille> pueriliter V | succenseat A | tu A | quoque peccas V | peccas <perparce nimium faciendo sumptum> *det.* || 12 QVOQVE] quo A | PERPARCE] per ABTC, om. V || 13 efficeret TC | uituperatio est] uituperationem T, -one ne C || 14 ut] et A | ne quit B, neque T | non laudo quia perparce (*vel* parce) *det.*, quia (om. BV) per (om. B) non (non per TC) laudo nam ABTCV || 15 qua nimium T || 16 est om. ATCV || 17 non laudo om. B | reprehendo] uitupero TC || 18 ideo commonui TC || 19 seni *Steph.*: senis *codd.*

MOVI supra (cf. v. 5) 'sollicitauī' dixit, modo 'commouī'. 3 *Et* 'commouī' dixit apud se, ut spectator audiatur, non senex.

457 26 1 QUIDNAM HOC EST REI uerba sunt secum cogitantis senis aut de his, quae nunc locutus est Dauus, aut 5 de aduentu mulierum, quae in scaenam ueniunt. 2 QUIDNAM HOC EST REI pulsatus est senex argumento falsarum nuptiarum 'paululum obsonii' (II 2, 23), tamquam se illuderet Dauus. 3 QUID HIC VULT VETERATOR SIBI 'ueterator' est uetus in astutia et qui in omni re callidus est. 10

4 *Et* hi duo uersus ostendunt pulsatum esse senem ex argumento falsarum nuptiarum, illo argumento, quod ait 'paululum obsonii' (II 2, 23), tamquam se illuderet Dauus (= *schol.* 2). 5 Sunt ergo uerba, ut diximus (*schol.* 1), secum cogitantis senis aut de his, quae nunc 15 locutus est Dauus, aut de aduentu mulierum, quae in scaenam ueniunt modo.

458 27 1 NAM SI HIC MALI EST QVICQVAM si promissa non compleuerit Pamphilus. 2 ILLIC EST HVIC REI CAPVT 'caput' est origo et summa unius cuiusque rei, ut Vergilius 20 (*Aen.* XI 361) 'o Latio caput horum et causa m.'

1 supra] pro *Schopen* | modo] tñ *TC* || 2 commonui *T* || 4 hoc — REI *om.* *B* | uerba — REI *om.* *TCV*¹, in *mg.* *C*² *V*² || 5 senis ante 4 secum in *B* | aut] ac *B* || 6 quae <nunc> *V*² | cenam *A* | ueniunt *C*², -ant *ABV*² | Quod nam *A* || 7 REI pulsatus] repulsatus *A*, pulsatus *B* || 8 obseni *A*, ob · *B* || 9 illuderet *A* | QUID — SIBI *om.* *B* | ueteratio (2). *T* || 10 <qui> in astutia uetus est *B* | uetus] ueterator *A* | in omni *Steph.*: una *codd.* | calidus *A* | est *om.* *ATCV* || 11 hic duo *T*, hii. 0. *A* | esse senem pulsatum *B* || 13 ait *om.* *T* | obsonii] ob · *B* | inauderet *A* || 14 uera *T* | ut diximus *om.* *B* || 15 nunc *om.* *V* || 16 dauus locutus est *TC* | aduentū *A*, auentu *C* || 17 cenam *A* | ueniant (a *ex* u *corr.* *m.* 2) *V*, ueniunt post modo *T* || 18 est mali *CV*, e · m · *T* | quic · *B*, q · *T* | permissa *TC* || 19 ILLIC — CAPVT *om.* *B* | ILLIC] ille *C*, i · *T* | huius *CV*, h · *T* || 20 est] est et *V*, *om.* *B* | summa — ut] causa *B* || 21 o] e *A* | latium *TC* | causa · *M* · *A* · *A*, causa *BT*, causas · ~ *C*, causa malorum *V*